

XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2013. április 16-18.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

**IFJÚKOR:
BŰNÖZÉS ÉS BŰNMEGELŐZÉS**

Jelige: „gyermek”

Dolgozat lezárásának időpontja: 2011. november 01.

"A gyermek a legtökéletesebb teremtmény, mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét. A gyermek lelke lágy viaszhoz vagy fehér papírhoz hasonló, ahová magának a gyermeknek kell belevésni a képzeteket."

/Maria Montessori¹/

¹ Maria Montessori (1870-1952) olasz orvos, pedagógus, pszichológus.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5. oldal
I. A téma elméleti áttekintése.....	7. oldal
I.1. A Polgári Törvénykönyvben megfogalmazott életkori határok.....	7. oldal
I.2. A gyermekvédelemben megfogalmazott életkori határok.....	8. oldal
I.3. A büntetőjogban megfogalmazott életkori határok.....	8. oldal
I.3.1. Az ifjúkori bűnözés fogalma.....	8. oldal
I.3.1.1. A gyermekkorú elkövető.....	9. oldal
I.3.1.2. A fiatalkorú elkövető	9. oldal
I.3.1.3. A fiatal felnőtt korú elkövető	9. oldal
I.4. Életkori határok az európai államokban	10. oldal
II. Az ifjúkori bűnözés kialakulásának befolyásoló tényezői	12. oldal
II.1. A családi viszonyok	12. oldal
II.2. A szegénység	13. oldal
II.3. Az iskolai problémák	14. oldal
II.4. A munkanélküliség	15. oldal
II.5. Erőszak a médiában	15. oldal
II.6. A függőséget okozó szerek.....	15. oldal
II.7. A személyiség és viselkedészavarok.....	15. oldal
II.8. A társadalmi értékekre való nevelés	16. oldal
III. Elmúlt évek jellemzői az ifjúkori bűnözés vonatkozásában.....	16. oldal
III.1. Regisztrált bűncselekmények változása 2000-2009	16. oldal
III.2. A gyermek és a fiatalkorú elkövetők statisztikai 2000-2009	17. oldal
III.2.1. A nemek megoszlása 2000-2009	18. oldal
III.2.2. Bűncselekmény kategóriák.....	18. oldal
III.2.3. Területi megoszlás	21. oldal
III.3. A Budapesti Rendőr- főkapitányság 2010. évi nyomozati tapasztalatai gyermek- és fiatalkorú elkövetők vonatkozásában.....	21. oldal
IV. A megelőzés terén tett intézkedések	23. oldal
IV.1. A bűnmegelőzés fogalma.....	23. oldal
IV.2. Gyermek- és ifjúságvédelmi programok, intézkedések	24. oldal
IV.2.1. A D.A.D.A. program	24. oldal
IV.2.2. Az ELLEN-SZER program.....	26. oldal
IV.2.3. A Fiatalokat Védő Csoport.....	28. oldal
IV.2.4. Az OVIZSARU program	28. oldal
IV.2.5. A „Ne tedd, ne tudd!” projekt	30. oldal
IV.2.6. A Kábítószer Egyeztető Fórum	30. oldal

IV.2.7. Az ifjúkori bűnözés terén tett egyéb intézkedések, programok, rendezvények	30. oldal
IV.3. Nemzetközi intézkedések a bűnmegelőzés terén	31. oldal
IV.3.1. Nemzetközi dokumentumok	31. oldal
IV.3.2. Az Európai Bűnmegelőzési Hálózat	32. oldal
IV.3.3. Az EGSZB 2006. évi véleménye	32. oldal
V. Kutatási stratégiák módszerek, eszközök	32. oldal
V.1. Interjúkérdések és válaszok	33. oldal.
VI. Összefoglalás	37. oldal
VI.1. Összegzés	37. oldal
VI.2. A kapott eredmények értelmezése	38. oldal
VI.3. Javaslatok	40. oldal
VI.4. Ajánlások	40. oldal
Mellékletek	42. oldal
Felhasznált irodalom	59. oldal

Bevezetés

Napjaink társadalmában egyre nagyobb mértékben elharapódzó jelenség a bűnözés, melynek szerves komponense az ifjalkori bűnelkövetés. A jelenség indokait fűrkészve pedig konstatálható, hogy az ifjú elkövetők személyiségében és környezetében keresetők a magyarázatok. E gondolatok motiváltak abban, hogy tudományos munkám témájának a fiatalkori bűnözés jelenségének a vizsgálatát válasszam, valamint az ellenük fellépő prevenciók lehetőségei fontosságára rámutassak.

Témaválasztás indoklása

Miért is választottam ezt a témát? Nem egy indok navigált abban, hogy e dolgozat napvilágot láthasson. Egyrészt személyes érdeklődésem vezérelt, melyet középiskolai tanulmányaim, valamint a számos bűnmegelőzési előadások alapoztak meg. Másrészt pedig az a tény, hogy hazánkban nő a gyermek- és fiatalkorú elkövetők, bűnelkövetők aránya, egyre több az iskolai erőszak, valamint az ifjúkorban elkövetett erőszakos bűncselekmények száma. Mindezek mellett nem elhanyagolható a téma aktualitása sem, hiszen a tömegtájékoztatási eszközök révén is egyre többet hallhatunk és olvashatunk az ifjúkorú elkövetőkről.

Kutatási célkitűzés

Kutatásom célja az ifjúkori bűnözés helyzetének bemutatása Magyarországon, valamint a fiataloknak készült bűnmegelőzési programok, intézkedések ismertetése. Céлом az, hogy rávilágítsak a téma fontosságára, hisz a probléma, ami előttünk áll nem elhanyagolható. A bűnmegelőzési stratégiák a probléma megoldásában rendkívül fontos szerepet töltenek be, e prevenciók országos szintre való növelése, valamint, az általános- és középiskolákban előadása elengedhetetlen. Dolgozatom alapját képezi a 2000-2010. évek közötti ifjúkori bűnözés elemzése, a legfontosabb bűnmegelőzési stratégiák ismertetése és egy riport Topa Zoltán r. főhadnagy úrral, melyben kifejti személyes véleményét az ifjúkori bűnözésről és a Budapesti Rendőr- főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályának jövőbeni terveiről.

Kutatási módszerek

A téma tanulmányozása érdekében könyvtárat látogattam, internetes forrásokat gyűjtöttem, hazai és nemzetközi szakirodalmat tanulmányoztam, a napi híreket figyeltem a témával kapcsolatban, valamint strukturált interjút készítettem egy témában jártas szakemberrel. Dolgozatomban az általam fontosnak ítélt fogalmakat és összefüggéseket kiemeltem, táblázatos és diagramos formában ismertettem.

A téma lehatárolása

Kutatómunkám témájának lehatárolásaként három fő vizsgálati területet jelöltem meg terjedelmi okokból:

1. Az ifjúkori bűnözés kialakulását befolyásoló tényezők rövid bemutatása,
2. Elmúlt évek tapasztalati a fiatalkori bűnözés vonatkozásában,
3. Megelőzés terén tett intézkedések ismertetése.

E témakörökön kívül megjelenő definíciók, összefüggések, folyamatok dolgozatomban a teljesség igénye nélkül kerültek megemlítsékre a dolgozat kötött terjedelmi kereteinek megfelelően.

A gyűjtött anyagok és interjú, illetve a levont következtetések és összefüggések alapján megfogalmazódott bennem személyes véleményem, illetve javaslataim és ajánlásaim melyek a tanulmány végén olvashatóak.

A téma feldolgozásában és tanulmányozásában támogatást nyújtó személyeknek ezúton is szeretnék köszönetet mondani, mind a témához kapott segítségért, mind az interjú elkészítéséért.

A tanulmány készítése 2011. év novemberében zárult le, az azután történt esetleges jogszabályi változásokat nem tartalmazza.

Tisztelettel: A Szerző

I. A téma elméleti áttekintése

*„Az ember sohasem látja helyesen a
sorsát, míg az ellenkezőjét is nem tapasztalja!
És csak azt tudja igazán értékelni, ami már
elveszett.”
/Daniel Defoe/²*

A gyermekkorú, fiatalkorú, kiskorú kifejezések számos esetben egymás szinonimájaként tűnnek fel. A jog oldaláról nézve azonban teljesen eltérő, teljesen megkülönböztethető életkori kategóriák és eltérő következmények kötődnek az egyes definíciókhoz. A felnőtté válás procedúrája közben az egyén képességei, kvalitásai különböző mértékben és ütemben ingadozik. Így az egyén különböző fokban vehet részt élete vezérlésében, az őt érintő kérdésekben. Ebben a részben tisztázom azokat az alapfogalmakat, melyek elengedhetlenek a választott téma szempontjából.

I.1. A Polgári törvénykönyvben (a továbbiakban: Ptk.) megfogalmazott életkori határok

- Ptk. 11§ (1) Cselekvőképes mindenki, akinek a cselekvőképességét a törvény nem korlátozza vagy nem zárja ki.
- Ptk. 11§ (2) Aki cselekvőképes, maga köthet szerződést, vagy tehet jognyilatkozatot.
- Ptk. 12§ Kiskorú az, aki a 18. életévét még nem töltötte be kivéve, ha házasságot kötött
- Ptk. 12/A.§ (1) Korlátozottan cselekvőképes az a kiskorú, aki a 14. életévét már beöltötte és nem cselekvőképtelen.
- Ptk. 12/B.§ (1) Cselekvőképtelen, az, aki a 14. életévét még nem töltötte be.
- Ptk. 12/B.§ (2) Cselekvőképtelen, az a 14. életévét már betöltött kiskorú is, akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett.
- Ptk. 14§ (1) Korlátozottan cselekvőképes az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett. [1]

² Daniel Defoe angol író, újságíró.

Polgári joggal rendelkezik mindenki, aki köthet szerződést és tehet jognyilatkozatot. Aki köthet szerződést és tehet jognyilatkozatot az **cselekvőképes**. A cselekvőképességnek három fokozata ismert: cselekvőképes, korlátozottan cselekvőképes, cselekvőképtelen. A törvény szerint cselekvőképes minden nagykorú, akinek a cselekvőképességét a törvény nem korlátozza vagy nem zárja ki. **Nagykorú** az, aki a **18. életévét betöltötte**. **Kiskorú** az, aki a **18. életévét még nem töltötte be** kivéve, ha házasságot kötött.

I.2 A gyermekvédelemben megfogalmazott életkori határok

(1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról)

- **Gyermek**, aki a Ptk. 12§ szerint kiskorú.
- **Fiatalkorú**, az a személy, aki a szabálysértés vagy a bűncselekmény elkövetésekor 14. évét betöltötte, de 18. évét még nem.
- **Fiatal felnőtt**, az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be.[2]

I.3 A büntetőjogban megfogalmazott életkori határok (1978. évi IV. törvény, továbbiakban: Btk.):

- A Btk. 23§ alapján **nem büntethető**, aki a cselekmény elkövetésekor **a tizennegyedik életévét nem töltötte be**.
- A Btk. 22§ a) pontja alapján a **büntethetőséget kizáró ok a gyermekkor**.
- A Btk. 107§ (1) alapján **fiatalkorú** az, aki a **bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét betöltötte**, de a **tizennyolcadikat még nem**.
- A Btk. 108§ (1) kimondja, hogy a fiatalkorúval szemben alkalmazott **büntetés** vagy intézkedés **célja** elsősorban az, hogy a **fiatalkorú helyes irányba fejlődjék**, és a **társadalom hasznos tagjává válják**. [3]

I.3.1. Az ifjúkori bűnözés fogalma

Az ifjúkori vagy más néven fiatalkori bűnözés fogalma magába foglalja **a gyermekek, fiatalkorúak** és ide sorolhatjuk a **fiatal felnőttek** által elkövetett bűncselekményeket is. Megkülönböztetünk gyermekbűnözést és fiatalkori bűnözést.

I.3.1.1. A gyermekkorú elkövető

Bűnelkövető gyermek a büntetőjog rendszerében gyermekkorúnak számít mindaddig, míg cselekménye elkövetéséig nem töltötte be a 14. életévét. A magyar jogrendben a gyermekkorúnak nincs büntetőjogi felelőssége, bármilyen bűncselekményt is visz véghez. A nyomozást le kell folytatni, de vádemelés és bírósági ítélet nem követi. Ha a bűncselekményről kiderül, hogy az elkövetője gyermekkorú, az eseményről értesíteni kell a rendőrségnek a szülőket, a gyámhatóságot, illetve szükség szerint más szerveket is. A gyámhatóság megvizsgálja a gyermek családi körülményeit és analizálja, hogy lehet összefüggés vagy sem a család helyzete, életvitele és az elkövetett bűncselekmény között. E folyamat célja célja, hogy a gyermek erkölcsi, érzelmi és értelmi fejlődése zavartalan legyen. A gyermekbűnözés definícióját csak a gyermekek által elkövetett bűncselekményekre alkalmazhatjuk. A bűnelkövető gyermeket nem lehet bűnözőnek nevezni, mivel egy formálódó egyéniségről van szó.

I.3.1.2. A fiataikorú bűnelkövető

Fiataikorúnak az számít, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét már betöltötte, de még nem múlt el 18 éves. A törvény szerint a fiataikorúnak van büntetőjogi felelőssége (**1. számú ábra**), a fiataikoruakra kiszabható büntetéseket a Btk. 109§- tól olvashatjuk. A jogszabály értelmében a fiataikoru gyermek vonatkozásában megállapítható a büntetőjogi felelősség, azonban tekintettel a gyermek és felnőttkor közötti életszakasz biológiai, pszichológia és szocializációs komplikációira, az ebből eredő gyakori válsághelyzetekre, a fiataikoruval szembeni büntetőjogi felelősségre vonás célja kiváltképp az, hogy a fiataikoru helyes irányba fejlődjön és a társadalom hasznos tagjává váljon.

I.3.1.3. A fiatal felnőtt korú bűnelkövető

Fiatal felnőttnek a nagykorúak bizonyos közössége számít. Fiatal felnőttnek számít az, aki a tizenharmadik életévét betöltötte, de a huszonegyediket még nem. Ugyanúgy büntethető, mint a fiataikoru személy, de a büntetés kiszabása során ez a tény már enyhítő körülménynek számít. A Gyermekvédelmi Törvény szerint ez az életkori szakasz a 24. életévig tart, de a büntetőjogi felelősségre vonás körében a 21. életév bír jelentőséggel.

1. számú ábra: A fiatalkorú elkövetők és az áldozat (középen)

(Forrás: BORSONLINE: *Sírva fakadt a diákgyilkossággal vádolt Dávid. Letöltés helye: http://www.borsonline.hu/20081118_sirva_fakadt_a_diakgyilkossaggal_vadolt_david_fotokkal. Letöltés dátuma: 2011. 09. 05.)*

„Helybenhagyta a Pécsi Ítéltábla szerdán annak a két gimnazistának a büntetését, akiket első fokon 14 év, fiatalkorúak börtönében letöltendő szabadságvesztésre ítélték, amiért tavaly megölték osztálytársukat Kaposváron. „

„A tényállás szerint a két, akkor 10. osztályos fiú és a későbbi áldozat a gimnázium kezdete óta barátok voltak, de a vádlottakat idővel idegesíteni kezdte társuk viselkedése. A két fiú hosszas tervezgetés után abban egyeztet meg, hogy egy kaposvári tóhoz csalják, ott leütik, vésővel agyonverik, testére szigetelőszalaggal köveket rögzítenek, aztán a vízbe dobják. A vádlottak 2008. május 21-én követték el tetteiket. Amikor a tett helyszínére értek, egy bottal leütötték áldozatukat, azzal és egy vésővel brutálisan bántalmazták, ütötték, fojtogatták őt. Arcára mellmagasságból súlyos betondarabokat ejtettek, majd az eszméletét vesztett diákot a tóba dobták.”

A Pécsi Ítéltábla nem látott lehetőséget a két fiatal - esetükben maximálisan kiszabható 15 év szabadságvesztéshez közeli - büntetésének enyhítésére, miután bebizonyosodott, hogy egyikük sincs olyan kóros elmeállapotban. Ráadásul mindketten Kaposvár egyik patinás gimnáziumába jártak, családi körülményeik pedig rendezettek voltak.

/MTI: Kaposvári diákgyilkosság/ [33]

I.4. Életkori határok az európai államokban

Napjainkban a fiatalkori bűnözés egyre nagyobb problémát okoz az európai társadalomban és nemzetközi szinten állandó vizsgálódás tárgyát képezi. A fiatalok által elkövetett bűncselekményeknek nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, így a társadalmi megítélésük igen negatív. Nem primitív feladat az Európai Unió tagállamaiban elemezni a jelenlegi tényállást, mivel mindegyik ország saját maga, más és más tényezők alapján határozza meg a fiatalkori bűnözést, mint definíciót. Egyes országokban ez a meghatározás a fiatalkorúak által mutatott olyan viselkedésformákat foglalja magába, melyek büntető törvénykönyvükben, illetve az erre vonatkozó jogszabályaikban eleve megtalálhatók. Ezzel ellentétben vannak olyan államok, melyekben a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszer a nevelési vagy jóléti sémákra épül, szélesítik azoknak a cselekményeknek a tartományát, amelyek – amennyiben fiatalkorú hajtja végre azokat – büntetendőnek minősülnek (ide értve olyanokat is, amelyek nagykorú elkövető esetén csak közigazgatási vagy polgári peres úton büntethetők, illetve egyáltalán nem büntetendők). [4] A büntetési rendszerek is jelentősen eltérnek, hiszen míg

egyres országok a fiatalkorúak vonatkozásában jellegzetes szankciókkal büntetőjogot hoztak létre, mások bizonyos tilalmakkal és enyhébb mértékben ugyan, de ugyanazokat a büntetéseket alkalmazzák a fiatalkorúakra, mint a felnőttekre. Ráadásul a fiatalkorúak büntetőjogi felelősségére vonatkozó korhatárt illetően is vannak eltérések: a felső korhatárban nagyobb egyezés tapasztalható (18 évtől 21 éves korig), az alsó korhatár jelentősen eltér (7 éves kortól 16 éves korig). **(2. számú ábra)**

2. számú ábra: A büntethetőség alsó korhatára egyes országokban

7. életév	<i>Írország</i>
8. életév	<i>Skócia és Görögország</i>
10. életév	<i>Anglia és Wales, Franciaország</i>
12. életév	<i>Hollandia és Portugália, Kanada</i>
13. életév	<i>Lengyelország</i>
14. életév	<i>Ausztria, Észtország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Németország, Olaszország, Szlovénia és Spanyolország</i>
15. életév	<i>Csehország, Dánia, Finnország, Szlovákia és Svédország</i>
16. életév	<i>Belgium</i>

(Forrás: EGSZB 2006. évi vélemény – Tárgy: "A fiatalkori bűnözés megelőzése. A fiatalkori bűnözés kezelésének módjai és a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszer szerepe az Európai Unióban". Letöltés helye: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lng1=en,hu&lang=&lng2=cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,nl,pl,pt,sk,sl,sv,&val=426042:cs&page=&hwords=null>. Letöltés ideje: 2011.09.20, készítette: Ragács Nikolett/).

A büntethetőség alsó korhatára a legtöbb európai országban a 14. életév. A skála 7 éves kortól egészen 16 éves korig terjed.

Az 1991. évi gyermekek jogairól szóló LXIV. törvény, valamint az 1989. november 20-án kelt New York-i Egyezmény kihirdetése kimondja, hogy az Egyezmény vonatkozásában gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri. [5]

Az Európa Tanács (2003) 20. számú ajánlása szerint fiatalkorú ("juveniles") fogalma alá az olyan személyek tartoznak, akik elérték a büntetőjogi felelősség alsó korhatárát, de nem érték el a nagykorúságot/felnőttkort. [6]

II. Az ifjúkori bűnözés kialakulásának befolyásoló tényezői

*"Egyszer véget ér a lázas ifjúság,
egyszer elmúlnak a színes éjszakák,
egyszer véget ér az álom, egyszer véget ér a nyár,
ami elmúlt, soha nem jön vissza már."*

/Máté Péter/³

Sokféle ok és körülmény vihet rá egy fiatalkorút, hogy bűncselekményt kövessen el. Teljes egészében egzakt leírást nem tudunk adni arról, hogy milyen okok miatt alakul ki egy ifjanc személyben a bűnelkövetés fogalma, de fel tudunk hozni olyan befolyásoló tényezőket, melyek hatással lehetnek magatartásukra, gondolkodásukra. Kutatásomnak ezt több forrás alapozta meg, ezeket összevetve leírom azokat a legfontosabb tényezőket, melyek az ifjúkori bűnözés kialakulásának okát képezhetik. A bűnözés növekedésére ható társadalmi és gazdasági körülmények szerteágazóak, a legszélesebb körben elfogadott okokat alapul véve a teljesség igénye nélkül, **a következőket emelhetjük ki:**

II.1. A családi viszonyok

Az ideális modell szerint a család anyából, apából és legalább egy gyermekből áll. A egyéniség megalapozásában a családnak fontos szerepe van. A családot tekintjük a szocializáció első szegmensének. A szocializáció a társadalomba való integrálódás procedúrája, melynek során az egyén megtanulja megismerni önmagát és környezetét, elsajátítja az együttélés előírásait, az elvárt viselkedésformákat. Családi kontaktusokat tekintve a következő befolyásoló tényezőket emelhetjük ki:

A csonka családi környezet

Egyszülős család. Csonka család vagy úgy jön létre, hogy a felek egyike kiválik a családból halál, válás vagy elköltözés miatt, vagy úgy, hogy egyedülálló egyén gyermeket vállal vagy

³ Máté Péter énekes, zeneszerző

fogad örökbe. A különválás stádiumai hatással vannak a családra, manapság leginkább válás miatt csönkul meg egy család. [7]

A gyermekek elhanyagolása

Az elhanyagolás felismerése sok esetben nehéz. A gyermeket megfosztják alapvető szükségleteitől, vagyis elhanyagolják. Az elhanyagolás a gyermek testi, egészségbeli, tanulási és az érzelmi szükségleteinek megvonását jelenti. *Testi elhanyagolás* a gyermek nem megfelelő táplálása, öltöztetése, védelme. Például: a védőoltások, rutin orvosi vizsgálatok elmulasztása, iskolába járás nincs biztosítva. Az elhanyagolt gyermekek testi és lelki fejlődése lelassul, a testileg elhanyagolt gyermekek piszkosnak, alultápláltak, fáradtnak tűnhetnek. Érzelmi elhanyagolás a gyermek semmibevétele, vele szembeni kapcsolatok mellőzése, szeretet és figyelem hiány. Az érzelmileg elhanyagolt gyermekek más emberekkel való kapcsolataikban általában bizonytalanok és szorongóak, mivel igényeiket következetesen, vagy az elvárás szerint nem elégítették ki. Szociális képességei hiányosak lehetnek, beszéd- és nyelvi képességei az elhanyagoltság miatt lassabban fejlődhetnek. [8]

A gyermekek ellenőrzésének és korlátozásának hiánya

A szülők nevelés hibái függenek a mindenkori kulturális feltételektől, a felnőtt étellel kapcsolatos kritériumoktól. Korábban a túlzásba vitt szigor és merev elvárások voltak a szülői nevelés legnagyobb bökkenői, ma a korlátozás és a kontroll elmaradása tekinthető a legnagyobb problémának. Ha a gyermek nem tapasztalja meg a nemet, nem tudja felmérni a határokat, hogy mikor meddig lehet elmenni. Ezek a problémák esetenként ahhoz vezethetnek, hogy egyes fiatalok ezeket a hiányosságokat úgy próbálják meg helyettesíteni, hogy különféle (pl. ideológiai, zenei) közös szimbólumok köré épülő fiatalokból kovácsolódott csoportokhoz szegődnek, melyek hajlamosak a szabályok áthágására. Ezeknek a csoportoknak tulajdoníthatóak az antiszociális viselkedési jellegek (pl. garázdaság, falfirka), illetve erőszakos vagy egyéb bűncselekmények jelentős hányada. [9]

II.2. A szegénység:

A pénzhiány, illetve a kulturális és társadalmi tőke hiánya, amely által az emberek olyan tartósan fennálló elmaradott helyzetben vannak, melyből saját erőből nem tudnak kikerülni. A

szegénység különféle módon fejti ki befolyását. Például a lakás fenntartásának problémája esetleg lakás hiánya, számla befizetésének nehézségei, élelmiszer és gyógyszerhiány, évszaknak nem megfelelő ruházat vagy közteherviselés nehezen vagy egyáltalán nem oldható meg. A pénzhiány következményei lehetnek például munkanélküliség, elszigeteltség, kirekesztődés, családon belüli problémák, tapasztalathiány, valamint társadalmi kapcsolatok hiánya. Gyermekkori hátrányos helyzet lehet például az iskolában az étkeztetés finanszírozásának hiánya, osztályközösség által szervezett programok befizetése nehézkes vagy egyáltalán nem lehetséges, az öltözködés nem évszaknak megfelelő, esetleg túlhordott ruhadarabok. Ez a fajta peremre szorulás gyakoribb jelenség a bevándorló családoknál, illetve roma származású fiatalok körében, valamint egyes nagyvárosi „gettókban”, ahol gyakran embertelen lakhatási helyzetek uralkodnak, ami elkeseredettséghez és agresszivitáshoz vezényelhet az ott élők körében. [10]

II.3. Az iskolai problémák

Az iskolakerülés vagy más néven „lógás” jelentős iskolai rendellenesség, az iskolai hiányzások száma meghaladja a megengedettet. Az iskolából távolmaradás gátolja a tanulmányi helytállást és ezzel összefüggésben a társas és intellektuális előrelépést (**3.számú ábra**). Az iskolakerülés és tanulási kudarcok az iskolákban társadalmi megbélyegzéshez vezetnek, ez pedig sokszor az antiszociális habitus vagy a bűnözés felé rendszerint egyenesen vezető ösvény. [8]

3. számú ábra: *A rend őrei fiatalokat igazoltatnak tanítási időben*

(Forrás:
http://index.hu/belfold/2012/04/18/iskolaorok_belu_gyminiszterium_rendorok_iskolakerules/. Letöltés
ideje: 2011.09.10)

„Az embernek szinte fel sem tűnik, hogy tanítási időben, a bevásárlóközpontokban milyen sok tizenéves bámészkodik, ücsörög a padokon vagy falatozik valamelyik gyorsétteremben. „

„A jelenségre a rendőrök is figyeltek és hetente több alkalommal próbálják meg kiszűrni a csellengőket. Az érintettek alaposan meglepődnek, amikor a civil ruhás rendőrök hozzájuk lépnek, elkérlik az irataikat, s azután érdeklődnek, miért nincsenek az iskolájukban.”

/Máté Balázs: Lógás, sulí helyett plázában
okoskodnak/[34]

II.4. A munkanélküliség

Munkanélküli vagy állástalan az az egyén, aki képes és akar munkát vállalni, de nem talál. Sajnos a fiatalok körében a munkanélküliség igen dalaás probléma, amely gyakran frusztrációt és kétségbeesést okoz és ez pedig táptalajt biztosít a bűnözés számára. [11]

II.5. Az erőszak a médiában

Erőszakos képek és viselkedés közvetítése egyes médiumok bizonyos programjaiban vagy a fiataloknak készített videojátékokban. Az tény, hogy a gyerekek a legtöbbet az őket ért hatásokból memorizálnak, utánozzák mindazt, amit látnak, még akkor is, ha az inger képernyőről érkezik. Az agressziót tükröző filmek azt a képet sugallják a gyerekeknek, hogy ez a viselkedés teljesen elfogadott, szükségszerű, rosszabb esetben pedig pedig jó mulatság. Ha a gyerekek minél több erőszakos filmet néznek, annál jobban hozzászoknak az erőszak látványához, egyre kevésbé érinti meg őket a halál definíciója, s válnak ők is egyre erőszakosabbá. Ezek a tényezők olyan értékrend kialakítását dotálják a fiatalok körében, hogy az erőszak jóváhagyható viselkedésformaként jelenik meg. [12]

II.6. A függőséget okozó szerek

Kábítószer és egyéb függőséget okozó mérgező szerek fogyasztása, amelyeknek megszerzése érdekében gyakran követnek el bűncselekményeket. Ilyen függőséget okozó szer az alkohol, melynek közvetlen hatása először kellemes és nyugalmi érzéssel jelentkezik, majd a gátlások oldódása, beszédkésztetés később kritikai készség zavara és a koncentráció csökkenése figyelhető meg. A túlzott alkoholfogyasztás különösen a garázda tevékenységek és közúti biztonságot kockáztató magatartás esetén van hordereje. [13] A kábítószeres és az egyéb függőséget okozó szerek, mint például a nyugtatók, stimulánsok, antidepresszánsok. Ezeknek a szereknek a hatásai eltérnek egymástól, például alvásigény megszűnése, érzékcslódás, hallucinációk, önkívületi állapotok sokaság léphet fel.[14]

II.7. A személyiség és viselkedészavarok

Személyiség és viselkedészavarok léphetnek fel különböző függőséget okozó szerek használatakor, de ettől függetlenül is. Ezek általában összejátszanak más szociális vagy

környezeti tényezőkkel, miáltal a fiatalok meggondolatlan, a társadalmilag elfogadott viselkedési mintákat nem követő viselkedést tanúsítanak. [4]

II.8. A társadalmi vagy állampolgári értékekre való nevelés

Számos államban létezik az oktatási rendszernek olyan szektora, amely a fiatalokat társadalmi szerepekre és az ezekkel járó kihívásokra oktatja. Ez egybeeshet az állampolgárságra való felkészüléssel, de kapcsolódhat az egyén privát létének különböző területeihez, szabadidő eltöltéséhez, zenéhez, művészethez vagy a kultúra más megjelenési külleméhez is. Probléma az, hogy a társadalmi értékekre való nevelés illetve ezek átadása nem megfelelő és társadalmunkban, ezek szerepét egyre inkább az olyan hasonlevűbb érdekek veszik át, mint az individualizmus, a versenyszellem, a javak mértéktelen fogyasztása, melyek bizonyos körülmények között a társadalomtól való eltávolodást váltanak ki. [15]

III. Elmúlt évek jellemzői az ifjúkori bűnözés vonatkozásában

A gyermek emlékezete olyan, mint a száraz villám:

fellobban, egy pillanatra mindent megvilágít, aztán kialszik.

/Mihail Solohov⁴

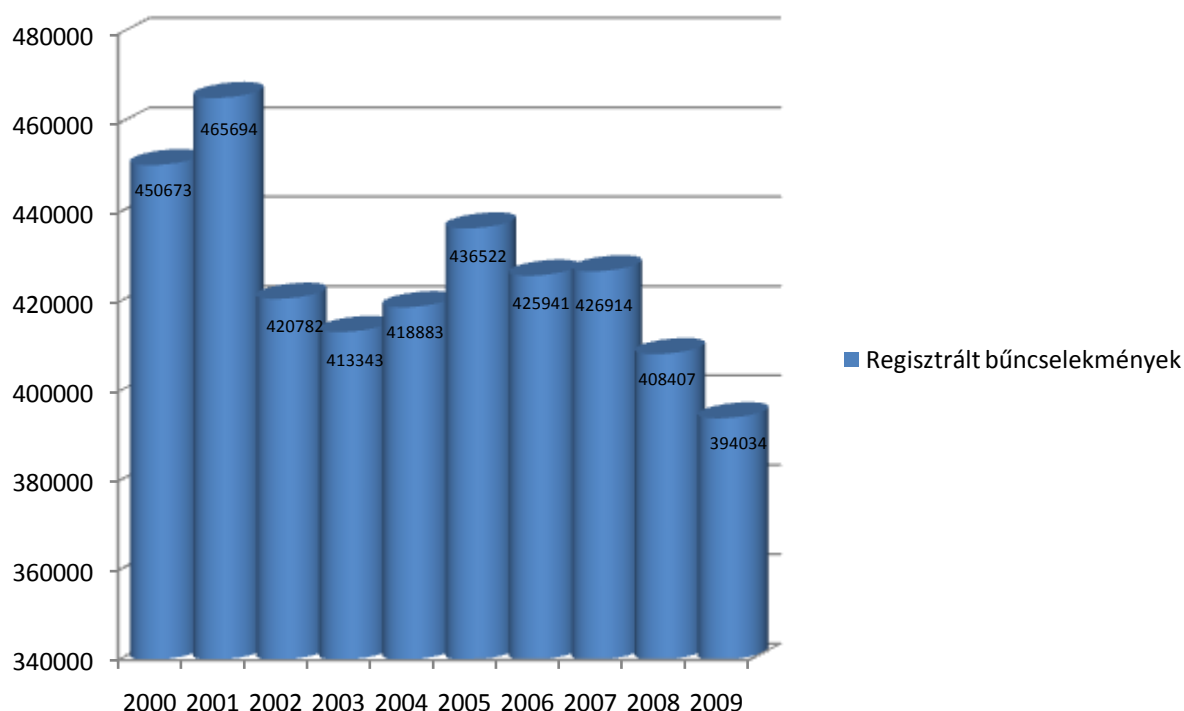
Ebben a részben kutatásomnak az a része olvasható, mely Magyarország fiatalkori bűnözési statisztikáit a 2000. évtől a 2009. évig ismerteti a különböző életkori átlagokra, a nemek megoszlására, valamint a bűncselekményi kategóriákra részletesen rávetítve.

III.1. Regisztrált bűncselekmények számának változása 2000-2009

A vizsgált időszakban megfigyelhető, hogy a legtöbb regisztrált szabálysértés, illetve bűncselekmény, mely fiatalok által lett elkövetve a 2001. évben volt, majd a 2002-2007 közötti időszakban változó tendencia figyelhető meg, majd 2007. évtől csökkenés jellemzi a diagramot (4. számú ábra).

⁴ Mihail Solohov (1905-1984) orosz irodalmi Nobel-díjas regényíró

4. számú ábra: Regisztrált bűncselekmények számának változása 2000-2009

(Forrás: ENYÜBS Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály.

Hozzáférhető: <http://crimestat.b-m.hu>

letöltés ideje: 2011.10.05, készítette: Ragács Nikoletta)

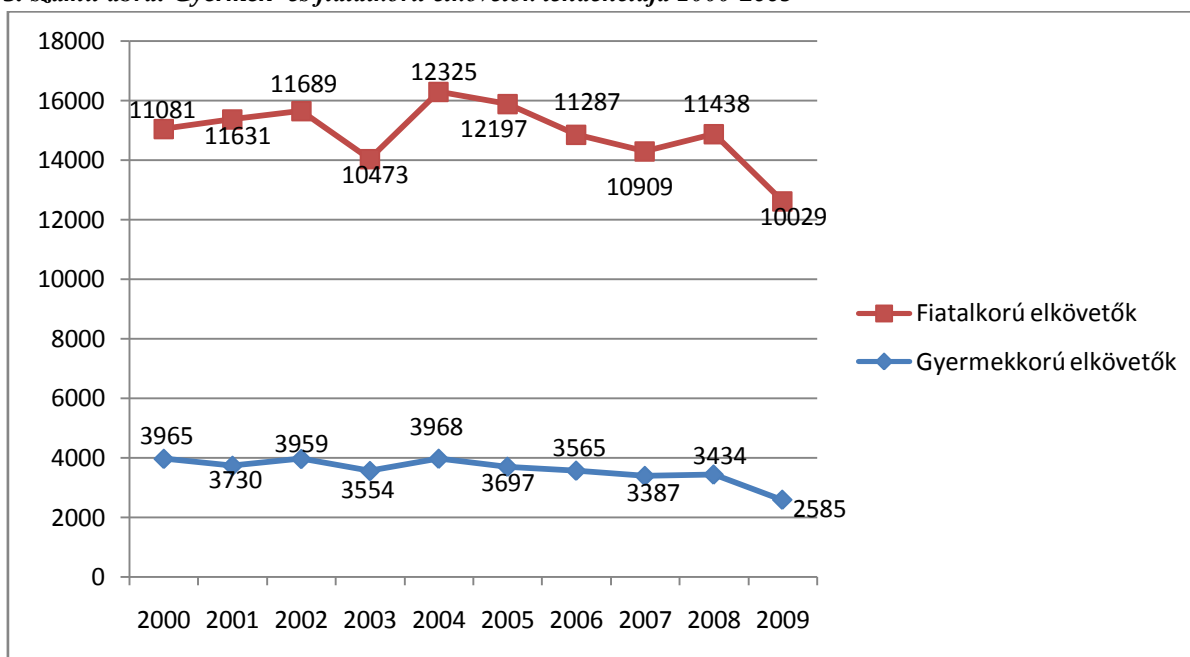
Bár az ifjúkorú bűnözők által elkövetett cselekmények száma erőteljesen hullámzik, az utóbbi vizsgált években pedig folyamatosan csökkent. Ezek alapján az utolsó évben, 2009-ben 394.034 darab bűncselekményt jegyzett fel a statisztika. Azonban ez korántsem jelenti azt a tényt, hogy az elmúlt időszakban a fiatalkorúak körében elkövetett cselekmények száma radikális csökkenést mutatna, hiszen van egy olyan szegmense a társadalmi jelenségeknek, mely a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények körében jut igazán kiemelt szerepkörhöz. [35] Ez pedig nem más, mint a demográfiai információ, azaz az a tény, hogy a gyermekek és fiatalkorúak milyen arányban vannak jelen társadalmunkban. Kétségtelenül megállapítható, hogy a gyermekszületések, valamint a gyermekkorúak száma a népességben lecsökkent, ezáltal pedig visszaesik a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények száma is.

III.2. A gyermek és a fiatalkorú elkövetők statisztikái 2000-2009

A gyermekkorúakra, fiatalkorúakra egyaránt jellemző, hogy 2009. évben volt a legkevesebb regisztrált elkövető. 2004. évben a gyermekkorú és fiatalkorú regisztrált elkövetők száma a

legmagasabb. 2004-2007., valamint 2009. évi kiskorú (18 év alattiak) elkövetőkre a csökkenő tendencia a jellemző (**5. számú ábra**). A vizsgált időszakban a gyermekkorúak kb. 2-2,6 ezreléke, a fiatalkorúak 2,5%-a vált bűnelkövetővé. Az összes ismertté vált bűnelkövető közül 8-11% volt fiatalkorú. [16]

5. számú ábra: Gyermek- és fiatalkorú elkövetők tendenciája 2000-2009

(Forrás: ENYÜBS Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály.
Hozzáférhető: <http://crimestat.b-m.hu>
Letöltés ideje: 2011.10.05. Készítette: Ragács Nikolett.)

III.2.1. A nemek megoszlása 2000-2009

A Budapesti Rendőr-főkapitányság központi adatai szerint a vizsgált időszakban a gyermekkori bűnözés elkövetői oldalán az összes bűncselekményt tekintve a fiúk részvétele 84-86%-os, a lányoké pedig 14-16%. A fiatalkorú bűnelkövetők nemek szerinti megoszlása hasonló képet mutat, a fiúk részvétele a korcsoportos bűnözésben 85-86%, a lányoké pedig 15-16%. [17]

III.2.2. Bűncselekmény kategóriák

Az elkövetői oldalon mindkét korosztály kriminalitását a vagyon elleni bűncselekmények határozzák meg. A gyermekkorúaknál (**6. számú ábra**) a legjellemzőbbek az eszköz nélküli lopások, melyek legtöbb esetben bolti lopások.

6. számú ábra: Gyermekkorúak által elkövetett legjellemzőbb bűncselekmények 2000-2009

Összesen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	3965	3730	3595	3554	3968	3697	3565	3387	3434	2573
Lopás	1833	1771	1744	1639	1886	1747	1682	1525	1453	997
Betöréses lopás	785	604	699	539	607	513	443	418	373	241
Jármű önkényes elvétele	24	12	42	25	46	43	25	24	23	38
Garázdaság	142	148	223	182	220	261	232	278	374	297
Szándékos testi sértés	60	78	86	89	113	115	136	134	179	202

(Forrás: A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészégi bűnügyi statisztikában (2009). Hozzáférhető: bunmegelozes.bm.hu/.../gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_2009.pdf

/letöltés ideje: 2011. 09.22/

Készítette: Ragács Nikoletta.)

A gyermek és fiatalkori korosztálynál egyaránt megtalálható még a gépkocsik feltörése, a motiválatlan rongálások, melyek közül kiemelkedő a falfirkálás (graffiti). A vagyon elleni bűncselekmények között nagyarányú a betöréses lopás. Az elkövetési módra jellemző a csoportosan történő elkövetés. Rablásban megnyilvánuló erőszakos támadásaikat fizikailag gyengébb, sok esetben időskorúak vagy gyerekek felé irányulnak.

Az elkövetési tárgyak jellemezően telefon, készpénz, kerékpár, értékesebb ruhanemű, illetve vagyontárgyak. Jellemző, hogy nincsenek tisztában tettük súlyosságával és következményével.

Gyakori jelenség a brutalitás elkövetés, amely teljes mértékben felesleges az elkövetési tárgy megszerzéséhez. A gyermek- és fiatalkorúak körében elterjedő agresszió egyre súlyosbodó problémát jelent, hiszen egyre nagyobb mértékben tapasztalható az a jelenség, hogy felesleges és brutális erőszakot alkalmaznak meggondolatlan cselekedeteik mellé, valamint jelentős azon esetek száma is, mely nem valamely eszköz révén történik, hanem megtorlásként alkalmazzák a fiatalok társaikon (7. számú ábra). A fiatalkorúak által elkövetett személy elleni bűncselekmények száma (8. számú ábra) a tíz év alatt közel a duplájára emelkedett. A szándékos emberölések száma mindkét korcsoportnál igen magas.

7. számú ábra: Kocsis Franciska, az áldozat fényképe

(Forrás:
<http://www.hirextra.hu/print/2009/11/13/magyarorszag-legdurvabb-gyermekgyilkossaga/>. Letöltés dátuma: 2011.10.01)

„A kislányt a földre döntötték, levetkőztették, felváltva ütlegelték, majd kötéllel fojtogatták.”

A 11 éves Kocsis Franciska eltűnését 2000. év május 4-én jelentették be. Franciskát két iskolatársa D.Máté és M. Viktória csalta az erdőbe, ahol meggyilkolták őt, mert viselkedése idegesítette őket.

A nyomozókat is megdöbbentette az előre tervezett, brutális kegyetlenséggel elkövetett tinédzsergyilkosság.

/Sebestyén István (Hetek Magazin):
Különös kegyetlenséggel/ [34]

8. számú ábra: Fiatalkorúak által elkövetett legjellemzőbb bűncselekmények 2000-2009

Bűncselekmények										
Összesen:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	11081	11631	11689	10473	12325	12197	11287	10909	11438	10029
ebből:										
szándékos emberölés	18	22	21	19	12	13	15	28	21	23
szándékos testi sértés	447	419	499	426	521	481	581	649	744	707
közúti jármű ittas vezetése	81	71	68	68	76	81	74	100	79	74
erőszakos közösülés	25	25	21	11	13	26	5	11	18	11
hivatalos személy elleni bűncselekmény										
hivatalos személy elleni erőszak	18	17	17	15	23	29	13	32	22	26
garázdaság	876	1070	1129	1108	1306	1357	1325	1407	1757	1695
kábítószerrel való visszaélés	436	680	761	389	1022	1160	830	429	507	407
lopás	4147	4300	4159	3814	4380	4358	4027	3893	3775	3410
betöréses lopás	2062	1926	1765	1379	1469	1346	1210	1192	1419	820
rablás	452	513	586	622	671	567	650	694	709	546

(A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészégi bűnügyi statisztikában(2009). "Hozzáférhető: bunmegelozes.bm.hu/.../gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_2009.pdf /letöltés ideje: 2011.09.22, készítette: Ragács Nikolett).

Az idősebb személy közreműködésével elkövetett bűncselekmények száma egyre kevesebb a gyermekkorúak körében, de a fiatalkorúaknál éppen az ellenkező a helyzet. [18]

III.2.3. Területi megoszlás

Gyermekkorú bűnözés vonatkozásában 2000-2008 közötti időszakban a legérzékenyebb terület Borsod-Abaúj-Zemplén megye. A legkevesebb gyermekkorú elkövetőt pedig Vas megyében regisztráltak (**1. számú melléklet**). A fiatalkorúakat tekintve is Borsod-Abaúj-Zemplén megye tölti be a vezető szerepet. Budapest pedig vezető terület a fiatalkorú bűnözők előfordulásában. A legkevesebb fiatalkorú elkövetőt Tolna, Vas és Zala megyében regisztráltak (**2. számú melléklet**). [19] (2009-ről adatot nem találtam!)

III.3. Budapesti Rendőr- főkapitányság 2010. évi nyomozati tapasztalatai gyermek- és fiatalkorú elkövetők vonatkozásában

A 2003-2007., és a 2009. évi kiskorú elkövetőkre vonatkozó csökkenő tendencia megállt és a 2010. évi bűnügyi adatait tekintve növekedést regisztráltak. Növekedett azon bűncselekmények aránya, ahol eszközként vagy célként volt jelen az erőszak. A növekedés mellett meg kell említeni, hogy az erőszakos jelleggel és módszerrel elkövetett bűncselekmények elkövetői között is jellemzőek a kiskorú elkövetők. Egyre magasabb számban fordul elő ismételt, sorozat jellegű elkövetés, motiválatlanság, rossz konfliktuskezelés, valamint a teljes céltalanság.

A gyermekkorú és fiatalkorú elkövetők száma 2010. évben egyaránt 25%-al emelkedett, 2778 gyermekkorú elkövetőt regisztráltak, valamint 11487 fiatalkorút ebben az évben. Ha az elkövetőket nemek szerint vizsgáljuk, a gyermekkorúakon belül a fiúk, míg a 14-18 év közötti korosztály vonatkozásában a lány elkövetők száma emelkedett 35-40%-al. Az iskolatárs elleni bűncselekmények megduplázódtak. A fiatalok gyakran súlyos sérülést okozó vagy az élet kioltására alkalmas eszközt használnak akár egy cigaretta elvétele érdekében is. A legtöbb fiatalkorú elkövető Borsod-Abaúj-Zemplén megyében lett regisztrálva (**3. számú melléklet**).

A 2010. évi budapesti adatok alapján az összes ismertté vált elkövető 8,2%-a kiskorú. A Fővárosban 19274 elkövető vált ismertté, ebből gyermekkorú 224 fő, fiatalkorú 1354 fő. Országosan 14265 kiskorú vált elkövetővé, míg Budapesten 1618 fő. Tehát elmondhatjuk, hogy a kiskorú elkövetők 12%-a Budapesten valósítja meg jogsértő magatartását. Erre

magyarázatot ad a Főváros központi jellege, szórakozóhelyek, üzletközpontok, oktatási intézmények sokasága.

A gyermekkorú elkövetők 79%-a, a fiatalkori elkövetők 71%-a normál családi környezetben él (2 szülő együttesen neveli), míg az intézetben, otthonban nevelkedő kiskorú elkövetők aránya gyermekkorúak esetében 6%, míg fiatalkorúak esetében 9%.

Bűncselekmény kategóriákra bontva jellemzően vagyon elleni bűncselekményeket követnek el, az általuk elkövetett jogsértések közül 60% irányul vagyon ellen. Az összes rablást elkövető személy 37%-a kiskorú. Az esetek 80-90%-ban késsel vagy más, az élet kioltására alkalmas eszközzel rendelkeznek. A legjellemzőbb helyszínek a Kápolna-tér környéke, Körösi Csoma Sándor utca, a Határ út, Órs vezér tere, Árpád híd pesti hídfő környéke, Margitsziget, Szentlélek tér, Lehet tér, Nyugati pályaudvar, Váci úton található üzletközpont és aluljáró rendszer, Népliget, Kálvária tér. Az összes kiskorúak által elkövetett rablás 25%-át ezeken a területeken követik el.

Az esetek 40%-ban mobiltelefon, készpénz, 5%-ban pedig egyéb szórakoztató készülékek (pl.: mp3, ipod stb.) valamint 5%-ban ékszer az elkövetési tárgy. A rablásokat általában idegen személy, általában kiskorúak vagy 60 év feletti idős személyek sérelmére valósítják meg. A vagyon elleni bűncselekmények a gyermekkorúak és fiatalkorúak esetében is hasonló mértékben fordulnak elő, de a többi bűncselekmény kategóriában eltéréseket tapasztalhatunk.

A gyermekkorúak a vagyon elleni támadásokon túl leginkább közrend elleni bűncselekményeket követnek el, illetve személy elleni erőszakot valósítanak meg. A fiatalkorúak körében a közrendet sértő bűncselekmények valamint a személy elleni támadások emelkedtek. A közrend elleni bűncselekmények emelkedése mögött nem csak a motiválatlan rongálások, hanem a kábítószerrel való visszaélés is fenn áll. A kábítószer fogyasztás gyakran jelen van a fiatalok életében (főleg piperzin tartalmú extasy, illetve kísérő kábítószerként a marihuána), mely csoportosan, osztálytársak körében vagy bulikban valósul meg. De előtérbe kerültek a gyógyszerrel való visszaélések, az alkohol és egyéb legális szerek (főleg növényi alkaloidákat tartalmazó teák).

A fentieken túl meg kell említenünk, hogy növekszik az iskolai erőszak, az iskolatárs és tanárok elleni erőszakos cselekmények száma. Sok esetben a testi sértéseket, garázdaságokat több éven vagy hónapon át tartó konfliktushelyzet előzi meg. A fiatalok általában nem bíznak a tanárokbán, sem a nevelőkben, sem a rendőrökben.

Életkor vonatkozásban elmondható, hogy a bűncselekményeket elkövető fiatalok életkora egyre lejjebb csúszik, továbbra sem ritka a 8-9 éves rablást megvalósító gyermekkorú vagy a 15. életévét épphogy betöltő több rendbeli lopást, vagy fegyveres rablást elkövető fiatalok sem. Összességében elmondható, hogy a 16-17 év közötti korosztály a legérzékenyebb a bűnelkövetésben. A gyermekkorú elkövetők 61%-a 12-13 éves, a fiatalok elkövetők 66%-a 16-17 éves. Az elkövetői csoportokat korcsoportonként vizsgálva azt lehet megállapítani, hogy a gyermekkorúak inkább gyermekkorú társaikkal, vagy egyedül követik el jogsértő cselekményüket, a fiatalok pedig nagyjából egyedül, fiatalok társaikkal, de elég gyakran felnőtt korúval, főleg fiatal felnőttel követik el bűncselekményüket. A fiataloknál megfigyelhető az, hogy a büntethetőségi akadályokat ismerve gyermekkorút vesznek rá az elkövetésre, bízva a következmények elkerülésében. A csoportos alakzatokra általában a 3-4 fő elkövető jellemző. [20]

IV. A megelőzés terén tett intézkedések

„A bűncselekményeket jobb megelőzni, mint büntetni!”

/Cesare Beccaria/⁵

IV.1. A bűnmegelőzés fogalma

„A bűnmegelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, melynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése és az állampolgárok biztonságérzetének a javítása.” [27]

A kriminológia legfőbb célja a bűnmegelőzés, a prevenció. Mint korábban is bemutattam, a bűnözés olyan deviáns magatartás, melynek indokai között természeti, biológiai tényezőket és a szocializáció során bekövetkezett hiányosságokat találunk. A prevenció nem csak a rendőrség feladatát képezi, hanem a bűnmegelőzés legszélesebb körű összefogását és kooperációját is, mert a bűnözés a társadalom mindent rétegét érinti (például civil szervezetek, családsegítő központok, ifjúságvédelmi intézmények). A politikusok az ország büntetőjogának alakításával és jogszabályok alkotásával igyekeznek tenni a megelőzésért, melynek egyik jelentős eredménye az országos bűnmegelőzési program. Cél nem más, mint a bűnözés és az azt kiváltó körülmények felett olyan kontroll hálózatot

⁵ Cesare Beccaria (1738. 1794) jogtudós, büntetőjog jelentős alakja

sikerüljön kialakítani, amely képes megakadályozni a bűncselekmények számának további gyarapodását.

IV.2. Gyermek- és ifjúságvédelem, programok, intézkedések

A rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi feladata összetett. Egyrészt csökkenteni kell azokat az alkalmakat, melyek a kiskorúak áldozattá válásának esélyét növelik, másrészt felvilágosító tevékenységet kell véghez vinni annak érdekében, hogy minél csekélyebb számú fiatal kövessen el bűncselekményt. Ezeket a célkitűzéseket szolgálják a helyi és országos szintű bűnmegelőzési programok.

A Budapesti Rendőr- főkapitányságon az ifjúságvédelmi tevékenységnek két nagy területe van

1. elsősorban a kiskorúakkal kapcsolatos bűncselekmények felderítésére és vizsgálatára irányul, melynek fő képviselője a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztály Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztálya.
2. a bűnmegelőzésre, vagyis a bűnözést előidéző okok csökkentésére, a hatások mérsékelésére, valamint a bűnözést elősegítő lehetőségek korlátozására irányul. Ennek a területnek a képviselője a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya.

IV.2.1 A D.A.D.A. program

A program már 1992 óta közvetít olyan információkat, melyekkel a gyermek képessé válhat saját biztonságának megteremtésére. A program alapja az Amerikai Egyesült Államokban 1983-ban létrejött D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) program, melyet a los angelesi iskolaszövetség és a helyi rendőrség közösen alakított ki. A D.A.D.A. mozaikszó, szavai jelentése

***D*ohányzás *A*lkohol *D*rog *A*ids.**

A szavak egymásutánja sem véletlenszerű. A sorrend igyekszik követni a fiatalok próbálkozásait és az ezekkel járó rizikófaktorokat (**9. számú ábra**).

A D.A.D.A. célja, hogy a gyermekek felismerjék a veszélyhelyzetet, meg tudják különböztetni a pozitív és negatív befolyásoló összetevőket. Ki tudják számítani döntéseik,

cselekedeteik következményét, eredményét. A D.A.D.A. program szoros rendőr- pedagógus-szülő hármasság, együttműködésére épül.

A program fő mondanivalója:

„Tanuld meg a veszélyhelyzetet mindenkor FELISMERNI, a következményeket jól átgondolva, helyesen DÖNTENI, ha kell ELUTASÍTANI a neked ártó dolgokat, de mindenképpen MONDD EL a szülőknél, tanároknál, rendőröknek, hogy mi történt, és ha lehet, próbáld meg ELKERÜLNI az ilyen helyzeteket!”

9. számú ábra: D.A.D.A. plakát

(Forrás: Budapesti Rendőr-főkapitányság
Bűnmegelőzési Osztályán saját kezűleg készített)

A D.A.D.A. program módszerei

- szituációs szerepjátékok (drámapedagógiai alkalmazások);
- irányított beszélgetések és vitavezetés;
- személyiségfejlesztés, önismeret, önbecsülés, tolerancia, másság elfogadása;
- problémamegoldó technikák.

Az alsó tagozatos törzsanyag célkorosztálya a 9 évesek.

Témakörök

- gyermekek szabálytisztelőének kialakítása, ismeretanyagának bővítése;
- veszélyhelyzetek felismerése, a döntési folyamat, a kockázatvállalás;
- biztonságos szabályok (otthon, közlekedésben stb.);
- gyermek jogai, kötelezettségei;
- gyermekeket érő erőszak;
- csínytevések és károkozás közötti elhatárolás ismertetése.

Felső tagozatos törzsanyag célkorosztálya a 12-13 évesek.

Témakörök

- önismeret, tolerancia, másság elfogadása;
- viselkedési addíciók;
- média befolyás;
- barátválasztás, csoporthoz tartozás szükségessége, huliganizmus;
- erőszak, családon belüli erőszak, szexuális erőszak;
- drogismeret;
- törvények, jogszabályok szerepe a társadalomban;
- ifjúkori bűnözés;
- konfliktuskezelés, felelősségvállalás. [28]

IV.2.2. Az ELLEN-SZER program

A Magyar Rendőrség biztonságára nevelő középiskolai programja. A leginkább érintett korosztály számára fejlesztették ki a programot, főleg a középiskolások számára. Az 1992. évben kidolgozott D.A.D.A. program továbbfejlesztett változata, amely felmenője ismeretanyagát a célzott korosztály szükségleteinek megfelelően átalakította. Célzottan a 10. és 11. évfolyamos fiatalok számára készült **(10. számú ábra)**.

A kamaszkor számos krízishelyzetet teremt a fiatalok számára, melyet nehéz átvészelni. A program célja, hogy ebben az időszakban a fiatalok mellé álljon és hasznos tájékoztatással, tanácsokkal segítse őket az eligazodásban. A program fő mondanivalója:

„ EMELJE A FIATALOK BIZTONSÁGÁT, a legsúlyosabb devianciák a bűnözésről és szerfogyasztással szemben. TUDÓSÍTSA bennük, hogy a bűncselekménnyel szemben fel lehet és kell lépni NE TŰRJÉK EL, hogy áldozat válják belőlük, KÉRJENEK SEGÍTSÉGET, illetve áldozattá válásuk elkerülése érdekében ALKALMAZZÁK az oktatás során megismert technikákat. NE SZIMPATIZÁLJANAK olyan kihívásokkal, melyekről tudják, hogy másoknak kárt okoz és saját magukra nézve is veszélyeket rejtene!”

10. számú ábra: A nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium diákjai ELLEN-SZER programon vesznek részt

(Forrás: <http://www.szon.hu/hirek/Szabolcs-Szatmar-Bereg/cikk/dupla-adag-ellen-szer-nyiregyhazan/cn/news-20100615-01483679>. Letöltés dátuma: 2011.10.15.)

ELLEN-SZER program módszerei

- ösztönzés;
- segítségadás;
- tények, jelenségek bemutatása;
- oktató személyes példája;

- beszélgetések, viták;
- közösségi tevékenységek;
- követendő egyéni és csoportos minták bemutatása.

A program főbb nevelési céljai

- önálló gondolkodásra nevelés;
- döntési képesség, aktivitás fejlesztése;
- helyes értékrend kialakítása;
- önazonosság, önismeret pozitív irányú fejlesztése;
- szociális magatartás képességeinek és készségeinek elsajátítása;
- szeretetteljesebb emberi kapcsolatok, fejlett együttműködési készség kialakítása;
- toleranciára való nevelés;
- szenvedélybetegség mentes attitűd kialakítása. [29]

IV.2.3. Fiatalok Védő Csoport (FVCS)

2009. év novemberében indult útjára ez a csellengő akció, de végeleges célját csak 2010. évben érte el. Célja az, hogy iskolából történő elcsavargásokat megelőzze, a fiatalok által kedvelt vendéglátó egységeket tanítási időben közös akciócsoport jelleggel ellenőrizze, valamint iskolai keretek között működő oktatási folyamatot működtessen.

Az akciósorozat keretében együttműködnek a VI., a VIII., valamint a XIII. kerületi gyermekvédelmi szolgálatok, a Kék- Vonal Gyermekkrízis alapítvány, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem intézményével, kerületi oktatási intézmények gyermekvédelmi felelőseivel és vezetőivel, valamint a kerületi rendőrkapitányságokkal is.

IV.2.4. OVIZSARU program

A bűnmegelőzést nem lehet elég korán kezdeni, így 2010. évben a legkisebbeket is megszólította a rendőrség. Ez az új sikeres projekt Fejér megyéből indult útjának és az OVIZSARU nevet kapta. Célcsoportja az óvodás korosztály, akik a személyiségfejlődés első szakaszában vannak. **(11. számú ábra)**

A program elemei közt a gyerekek testközelből találkozhatnak egyenruhás rendőrrel, megtapasztalják, hogy nem kell félni a rendőröktől és segítséget kérhetnek tőlük. Legfőbb célkitűzés, hogy a gyermekvédelmi prevenciós programot a lehető leghatékonyabban tudják

átadni a gyerekeknek, sőt rendkívül fontos szempont, hogy élvezzék az előadásokat és érezzék azt, hogy semmi esetre sem kívülálló szemlélői, hanem aktív részesei azoknak. Az ovisokkal történő találkozások során a foglalkozások több témakörre épülnek, egyaránt szó esik a gyógyszerek hatásairól, az idegenekkel kapcsolatos viselkedésről, valamint a biztonságos közlekedésről. Cél az óvodapedagógusokkal, szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás is.

11. számú ábra: Rostás Ottó r. főtörzsőrmester előadást tart óvodásoknak az OVIZSARU program keretében

(Forrás: Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályától kapott képek)

IV.2.5. A „NE tedd, ne tórd!” projekt:

„Tegyünk együtt az iskolai erőszak ellen!”

Ez volt a fő üzenete ennek a 2 hónapos programsorozatnak, mely a 2010. év legkiemelkedőbb projektjének bizonyult! **(4. és 5. számú melléklet)**. Célcsoport a középiskolai korcsoport. A rendőrség az ehhez hasonló projektekkal akarja felvenni a harcot, az iskolai és utcai erőszak és az agresszió ellen.

IV.2.6. A Kábítószer Egyeztető Fórum (KEF)

Rendezvények formájában felhívják a figyelmet a kábítószer fogyasztás veszélyeire, valamint a média különböző fórumain tájékoztatják a lakosságot a helyzetképről. 2010-ben kábítószer-prevenációs tevékenységen belül az Ezüst Patak rock- zenekarral együttműködve kísért interaktív beszélgetés keretében igyekezte a rendőrség az iskolákban a fiatalok figyelmét a helyes irányba terelni. A program újszerűsége, hogy a speciális megközelítésen és témafeldolgozáson túl a szabadidő hasznos eltöltéséhez is követendő alternatívát nyújt. [30]

IV.2.7. Az ifjúkor bűnözés terén tett egyéb intézkedések, programok, rendezvények

- 2009/2010- es tanév után, nyáron több szezonális **gyermektábor** különféle személyiségfejlesztő programokkal;
- 2010. június 14.-én tartott „**PoliceRoad show**” elnevezésű bűnmegelőzési célzatú interaktív rendezvény, színjátzó körben tevékenykedő diákokkal kerültek bemutatásra azok a veszélyhelyzetek, melyekkel életük során találkozhatnak a fiatalok;
- 2008-ban **gyermekotthonokkal kialakított munkakapcsolat**, melyben naprakészen vezetik a gyermekvédelemből önkényesen kivonuló gyermekek nyilvántartását,
- Együttműködés az **Eötvös Lóránd Tudományegyetem** intézményével, a **Tököli Büntetés Végrehajtási Intézettel**, a **Kék- Vonal Gyermekkrízis Alapítvánnyal**, a **TEGYESZ**⁶ szakmai munkacsoportjaival, **Fővárosi Önkormányzattal**, **Gyermek- és Ifjúságvédelmi Ügyosztállyal**, **Rendőrtisztai Főiskola** képviselőivel. Az együttműködés keretében előadássorozatokra, bűnmegelőzési vándorkiállításokra, valamint média szereplésekre került sor.

⁶ Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

- 2010. évben kapcsolódás a „Sziget- Fesztivál” nevű programhoz, ahol bűnmegelőzési pont jött létre (**12. számú ábra**);

12. számú ábra: A 2010. évi Sziget fesztiválon létrejött bűnmegelőzési pont

(Forrás: <http://www.bvop.hu/?mid=48&cikkid=564>. Letöltés ideje: 2011.10.25)

- „**Legyél a vendégünk!**” **program**, ennek keretében diákcsoportok szervezett keretek között látogathatták a rendőrségi objektumokat, ismerkedhettek speciális rendőri feladatokkal;
- 2010. évben több iskolában **bűnügyi jelzés** továbbítása a Kerületi rendőrkapitányságok, Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Osztály, valamint a Kábítószer Bűnözés Elleni Szolgálat felé.

IV.3. Nemzetközi intézkedések a bűnmegelőzés terén

IV.3.1. Nemzetközi dokumentumok

➤ ***Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya (1966)***

Kiemeli, hogy fiatalok személy esetében a bíróságok eljárásnak tekintetbe kell vennie a személy életkorát és a rehabilitációt.

➤ **ENSZ „pekingi szabályai” (1985)**

Kialakították a fiatalkorúak hatékony igazságszolgáltatási rendszerének elvi kereteit. Ebben rögzítették, hogy a fiatalkorúak esetében a büntető jellegű intézkedéseket el kell kerülni.

➤ **ENSZ gyermekjogi konvenciója (1989)**

A gyermek mindenek felett álló érdekét mondja ki.

➤ **ENSZ „rijadi elvek” (1990)**

A gyermekközpontú megközelítés szükségességét hangsúlyozza.[36]

IV.3.2. Európai Bűnmegelőzési Hálózat (EUCPN)

Fő feladata az, hogy elősegítse a bűnmegelőzési tevékenységet az Európai Unió tagállamaiban, lehetőséget biztosítson a bűnözés megelőzése céljából eredményes, jó gyakorlatok megosztásában.

Ennek egyik formája az éves **„Legjobb Gyakorlatok Konferenciája”**. 2009. december 9.-én és 10.-én Stockholmban szervezték meg a soron következő „Legjobb Gyakorlatok Konferenciát”. A konferencia témája: „Gyermekek és fiatalok elkövetővé és áldozattá válásának megelőzése!” [31]

IV.3.3. EGSZB⁷ 2006. évi véleménye

Tárgya: „A fiatalkori bűnözés megelőzése. A fiatalkori bűnözés kezelésének módjai és a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszer szerepe az EU-ban” [4]

V. Kutatási stratégiák, módszerek, eszközök

A kutatás alkalmazott kutatás, a kutatási stratégia induktív, leíró. A kutatás módszer feltáró módszer: dokumentumelemzés, szóbeli kikérdezés volt, melynek során strukturált interjút készítettem. Az interjút, mely 18 kérdésből áll **(6. számú melléklet)** a Budapesti

⁷ Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Bűnmegelőzési Osztály főeladójával Topa Zoltán r. hadnagy úrral (**13. számú ábra**) készítettem az ifjúkori bűnözésről valamint a BRFK bűnmegelőzési osztály munkájáról, programjairól.

13. számú ábra: Topa Zoltán r. főhadnagy

V.1. Interjúkérdések és válaszok:

1. Milyen beosztásban dolgozik a rendőrségnél?

„Jelenleg a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályánál főelőadó vagyok. Főbb szakterületeim: ifjúságvédelem, drog prevenció.”

2. Mióta dolgozik a bűnmegelőzésnél?

„2004 decembere óta, előtte (1994-től) a 3. kerületi kapitányságon járőröztem.”

3. Mi motiválta erre a pályára?

„ Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem tanítóképzőn végeztem, mindig is szerettem előadásokat tartani, ez volt az, ami motivált igazából. Amikor járőrként dolgoztam több iskolában tartottam előadást, főleg közterületi bűncselekményekről és egyszer egyik kollégámat várták személyes elbeszélgetésre a bűnmegelőzéshez, de nem jelent meg így én mentem helyette és meggyőztem a bizottságot, szóval teljesen véletlenül kerültem ide, de nagyon szeretem a munkámat.”

4. Milyennek ítéli meg a fiatalkori bűnözést Magyarországon?

„A fiatalkori bűnelkövetők és a bűncselekmények száma tény, hogy növekszik, de nem olyan tragikus, mint ahogy a média előadja. 2009-től a fiatalkorúak által elkövetett rablásos bűncselekmények száma nőtt. 37%-os a kiskorúak részesedése a rablásos bűncselekményekben, például: bankrablások, vagyonszerzés. Ezeknek a fiataloknak nagyon alacsony a konfliktustűrő képességük. Drasztikus az iskolai bűncselekmények száma is: 1 év alatt 2000-ről 4000-re nőtt. A gyermekkorú bűnelkövetők közül a fiúk száma nő, a kiskorúak körében viszont a lányoké. Egyre több a csoportos bűnelkövetés és egyre szervezettebbek, ezalatt azt érte, hogy a szerepek ki vannak osztva. A bűncselekményeket nem éjszaka követik

(Forrás: saját készítés)

el a fiatalok, hanem általában napközben kora délelőtt. Áldozataik általában kortársaik vagy 60 éven felüliek. Kerületi lebontásban a belváros a legérzékenyebb.”

5. Véleménye szerint a következő években nő vagy csökken majd a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények száma?

„Igazából azt gondolom - bár nem akarok bele menni a politikába- ugyebár a büntethetőségi korhatárt le akarják vinni 12 évre, valamint az iskolai kötelezettséget 16 évre, és ha ezek érvényesülnek, akkor meglátásom szerint drasztikusan emelkedhet a fiatalkorú bűnözők száma. De igazából ezt nem lehet megjósolni, ha például sikerülne a programjainkat országos szintűre emelni, önálló szakterületet teremtenének a bűnmegelőzési szakelődóknak - de erre már van példa a 2. 11. 18. kerületekben - és ha az iskolák is úgy állnának hozzá, akkor a fiatalkori bűnözés növekedése megállítható lenne.”

6. Melyik az a korosztály, amelyik a legveszélyeztetettebb a bűnelkövetésben?

„A 15 és a 16 év közötti korosztály, hiszen ez az a korosztály, amelyik keresi a helyét a világban, lelkiileg még gyerekek, de testileg felnőttnek hiszik magukat, nem kell nekik a szülők „papolása” sem. Úgynevezett Carpe Diem – „élj, a mának” felfogásuk van. Nem véletlen az ELLEN-SZER program sem.”

7. Tapasztalatai szerint melyek azok a fő befolyásoló tényezők, melyek szerepet játszanak a fiatalkori bűnözés kialakulásában?

Sok tényező befolyásolja, amiket kiemelnék az a barátok, iskolai közösség, internet, média. Például itt van a Facebook, egy 15-17 éves fejlődő kamasz azt látja, hogy mások milyen videókat, képeket töltenek fel és ezt felül akarják múlni, ezzel kifejezni önmagukat. De ennek nem látják a következményeit csak azt, hogy milyen központi emberek lesznek ez által. Vannak különböző blogok, fórumok melyek féligazságokat tartalmaznak, például: kiteszik a kábítószerrel kapcsolatos tapasztalataikat és a fiatal inkább azt hiszi el nem azt, amit egy rendőr vagy felnőtt mond. Gondolják magukban: „Buta rendőr, mit tudhat róla? Sose próbálta!” Sajnos ezekkel az oldalakkal jogi szempontból nem tudunk mit kezdeni. Vagy ott a média hatása is, erőszakos filmeket közvetítenek már a mesék is, vagy például ott a való világ:

úgy viselkednek ott az emberek, hogy minél felkavaróbb legyen, minél többet mutasson, magából ez által lesznek híresek.”

8. Melyik az a fiataikorúak által elkövetett bűncselekmény az elmúlt évekből, amit kiemelne?

„Itt többet is kiemelnék: például Csepelen egy rablóbanda rendszeresen 9-10 éveseket rabolt ki, sokkoló és kés volt náluk, a banda vezére nyolc éves volt, a többi hat. Egy másik eset, egy 14 éves fiú két 17 éves fiatallal állt össze, végig nézett egy bűncselekményt, amit társai követtek el, majd egy csoportos rablásnál egy bérletet vett el egy lánytól, négy évet kapott érte. Vagy például egy lány esete, ez a leányzó egy 72 éves személlyel tartott kapcsolatot, egyik alkalommal felmentek a társaival ehhez az úrhoz, kirabolták és megölték. A lány drogfüggő volt. Vagy egy szemléltető példa arra, hogy a fiatalok nem tudják a határokat: egy kiskorúakból álló csoportos verekedést tervezett, egyikük ki akart szállni ezért a társa leszúrta.”

9. Véleménye szerint megfelelőek a büntethetőségi korhatárok Magyarországon?

„Nincs vele problémám, egy 14 éves fiatal már tudatában annak, hogy mit csinál, döntésképes. De viszont nem értek egyet azzal, hogy a büntethetőségi korhatárt 12 évre akarják levinni. Viszont a büntethetőséget megfelelő mértékben kell alkalmazni: előfordult már olyan, hogy gyakran súlyos bűncselekményekért kapnak felfüggesztettet és például volt egy olyan alkalom, hogy egy srác falfirkáért 1 évet kapott ezt nem tudta feldolgozni és öngyilkos lett. „

10. Mit ajánlana azoknak a szülőknek, akiknek a gyerekei a felnőtté válás küszöbén állnak?

„Ezt a dolgot nem a felnőtté válás küszöbén kell elkezdni, hanem folyamatosan egy bizalmi légkört kell kialakítani a szülő és gyerek között, közös programokat szervezni, kialakítani egy olyan kapcsolatot, hogy a gyerek meg tudja beszélni a szülővel a problémáit, elmondja, hogy mi történik vele. A szülőknek pedig mindenképpen haladnia kell a korról, tapasztalataim szerint nincsenek tisztában a médiával (facebook és az ehhez hasonló oldalak), drogokkal, kivel találkozik a gyerek milyen, kapcsolatai vannak.”

11. Mennyire fejlett a fiatalkori bűnmegelőzés Hazánkban?

„Egyre fejlettebb, mindenképp egy pozitív fejlődést látok. Elkezdtek átvenni például Angliából vagy Skóciából a bűnmegelőzési stílusokat. Elkezdtek növekedni a bűnmegelőzési programok valamint a technikai háttér is. Reméljük, hogy a közeljövőben sikerül létrehozunk egy fiatalkoriakkal foglalkozó honlapot (e-katalóg), amely egy fiatalbarát honlap. Valamint facebookon is szeretnénk létrehozni egy bűnmegelőzési oldalt, mert talán itt szívesebben beszél a fiatal egy problémáról velünk, minthogy befáradjon a rendőrségre. De tervben van egy bűnmegelőzési centrum is, ahova majd bejöhet bárki, ha bármilyen problémája és kérdése van.”

12. Melyek azok a bűnmegelőzési programok, amiket kiemelne?

„Például a Fiatalokat Védő Csoportot melyhez csatlakozott a gyermekjóléti szolgálat, iskolák, Eötvös Lóránd Tudományegyetem pedagógia-pszichológia kar, kerületi kapitányságok, Tököli büntetés végrehajtási intézmény képviselői, Zrínyi Miklós Gimnázium, Országos Mentőszolgálat, gyermekotthonok, Fővárosi Tűzoltó Parancsnokság, Rendőrtiszti Főiskola, II., VI., VIII., XIII. kerület. Idén valószínűleg kapcsolódik a X. és XIV. kerület is. Lényege az, hogy megszólítja a diákokat, szülőket és a pedagógusokat is. Üzletközpontokban, aluljárókban látnak el járőrszolgálatot. Valamint van, a NE TEDD-NE TŰRD program is amit kiemelnék és a Területi Gyermekvédelmi Szolgálat is létrehozott egy munkacsoportot amiben mi is tagok vagyunk. „

13. Az előadások során milyen eszközökkel próbálják motiválni a fiatalokat?

„Általában eszközünk az elrettentés, rablás és diszko balesetek szemléltetése valamint jogi és testi következményei.”

14. Milyen időközönként tartanak előadást?

„D.A.D.A. és ELLEN-SZER előadást kéthetes rendszerességgel. De vannak eseti előadások is.”

15. Milyen reakciókat tapasztal egy ilyen előadás közben?

„A fegyelmet tudjuk tartani, ami nagyon fontos. Bizalmi kapcsolat kiépítése a célunk a módszerünk az elrettentés. Nem tájékoztató jellegű, hanem keményen fejezzük ki magunkat és

a diákokat is bevonjuk az előadásainkba. Először tartanak vagy lenéznek minket, de az előadás során folyamatosan épül le az ellenállás. Fontos, hogy egy rendőrnek milyen a személyisége, előadó képessége. Például egyik kollégám egy ilyen előadáson felolvasta a büntetőjogot, hát a diákok majdnem elaludtak. Fontos a pozitív benyomás és az, hogy az előadás felkeltse a fiatalok figyelmét.”

16. Hol és mikor tartottak utoljára előadást?

„Utoljára a Mándi Iván Szakképző Iskolában, (két része van: az egyik a Róbert Károly körúton, a másik az VIII. kerületi Elnök utcában). Velük 3 éves a kapcsolatunk. Sajátos nevelésű diákokkal foglalkoznak.”

17. Hol tartanak a közeljövőben előadást?

„November 17.-én a Mándi Iván Szakképző Iskolában a Róbert Károly körúton, november 30-án pedig az Elnök utcában, valamint a Wesselényi Miklós Műszaki Szakközépiskolában november 18.-án és november 11.-én.”

18. Ajánlana elérhetőséget vagy linket az érdeklődő fiataloknak?

*„Osztályunk elérhetősége: www.police.hu/bunmegelozes/brfk/bunmegelozes
E-mail: bunmeg.brfk@budapest.police.hu,
www.bunmegelozes.hu”*

VI. Összefoglalás

Tanulmányom utolsó fejezete az összegzést, a javaslatot és az ajánlást tartalmazza. E részben fejtem ki a dolgozat írása közben kialakult gondolataimat, véleményeimet, javaslataimat és ajánlásaimat a témával kapcsolatban.

VI.1. Összegzés

Kutatásom során a fiatalkorúakra és a büntethetőségre vonatkozó életkori határok terén jogszabályi átvizsgálást végeztem hazai és nemzetközi szinten egyaránt, majd levezettem az ifjúkori bűnözés fogalmából a fiatalkori bűnelkövető, valamint a fiatal felnőtt korú elkövető definícióját. A fiatalkori bűnözés kialakulásának a befolyásoló tényezőit rendszerbe

foglaltam, valamint kifejtettem. Az elmúlt tíz év ifjúkori bűnözési statisztikáit vizsgáltam, többek közt elemeztem az elkövetés szempontjából a nemek megoszlását, az elkövetett bűncselekmények kategóriáit, a legjellemzőbb bűncselekményeket, illetve a területi megjelenési sajátosságokat. Ellátogattam a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályára, ahol a fiatalkorúakkal kapcsolatos nyomozati tapasztalatokra tettem szert. A téma tanulmányozása közben hazai példákkal gazdagítottam látókörömet, valamint saját készítésű táblázatos és diagramos formában könnyítettem a statisztikai adatokat a könnyebb megértés érdekében. A prevenció témakörében megvizsgáltam a bűnmegelőzés fogalmát, valamint a Budapesti Rendőr-főkapitányság ifjúságvédelmi tevékenységét. Tanulmányoztam a Magyarországon működő fiataloknak szóló bűnmegelőzési stratégiákat, programokat, intézkedéseket kiemelten a 2010. évre vonatkozóan. Az egyes programokat rendszerbe foglaltam és kifejtettem, valamint az ott készült élmények fotóival színesítettem. Kutatásom végén pedig a Budapesti Rendőr- főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály egyik legtapasztaltabb emberével strukturált interjút készítettem a hazai fiatalkori bűnözésről, valamint az ezek elleni megelőzési stratégiákról.

VI.2. A kapott eredmények értelmezése

A világon egyre többet tapasztalhatunk olyan bűncselekményeket, melyeket nem felnőtt korú személyek vittek véghez, hanem fiatalkorúak, sőt néha gyermekkorúak. Az ilyen események pedig mind a médiában és a sajtóban hatalmas port kavarnak. Az, hogy az ilyen események elkerülhetőek legyenek, a gyermekek számára már a legkisebb kortól biztosítani kell a helyes életvitelre való nevelést, mind családon, mind iskolán belül. Ennek a nevelésnek pedig szerves részét kell, hogy képezzék a megelőzési programok is, melyek az egyes szervek együttes összefogását kívánják meg maguknak.

Tanulmányomnak két fő szempontja van, először is ismertetni az elmúlt évek fiatalkori bűnözésének a jellemzőit, másrészt pedig betekintést nyújtani a bűnmegelőzésnek a fiatalokhoz szóló munkájába, programjaiba, intézkedéseibe. Kutatásom során bizonyodást nyert, hogy a 2000. és 2009. évek közötti kiskorú elkövetőkre vonatkozó adatok nem mutatnak növekedést, sőt néhol csökkenés fedezhető fel a statisztika sorai közt, azonban ez közel sem tulajdonítható a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények visszaesésének. A Budapesti Rendőr- főkapitányság nyomozati tapasztalatait vizsgálata során pedig már tényként tárult elém, hogy a 2010. évben a bűnügyi adatokat tekintve növekedést kellett

tapasztalni. Majd vizsgálva az elkövetési módszereket, a nemek közti, illetve a területi megoszlást, az adatokat összegezve a következő tényekre jutottam: a kiskorúak által elkövetett bűncselekményeket, ha vizsgáljuk, akkor a vagyon elleni bűncselekmények dominálnak, de drasztikus emelkedés figyelhető meg az iskolai erőszak, a tanár és az iskolatársak ellen elkövetett bűncselekmények számában. Növekedés tapasztalható az erőszakos jellegű elkövetésekben, kiemelve a rablások számát. Jellemző a csoportos elkövetői alakzat, a ciklikus, szervezett és sorozat jellegű elkövetés. Gyakori az erőszakos bűncselekményeknél az élet kioltására alkalmas eszköz jelenléte is. A bűncselekményeket elsősorban kortársaik vagy idősök sérelmére követik el. A bűncselekmények időszakát tekintve legtöbb esetben kora délután vagy reggel valósulnak meg. Korosztályt tekintve pedig a 16-17 évesek a legveszélyeztetettebbek a bűnelkövetésben. A kiskorúak vonatkozásában a legérzékenyebb Borsod- Abaúj- Zemplén, valamint Vas megye. Budapest vonatkozásában pedig a III., XI. és XIV kerületekben kellett a legtöbb kiskorú elkövetővel számolni. A fiatalkori bűnözést kiváltó ok- okozati összefüggéseit vizsgálva a következő területek adják a legnagyobb mértékű befolyást a bűncselekmények elkövetésében: a családi viszonyok, a szegénység, az iskolai problémák, a munkanélküliség, a média hatása, a függőséget okozó szerek, a személyiség és viselkedészavarok, valamint a társadalmi és állampolgári értékekre való nevelés elmulasztása.

Kutatásom második felét pedig a prevenció képezte. A rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi feladata kettős. Egyrészt csökkenteni az áldozattá válás esélyeit, másrészt felvilágosító tevékenységet folytatni, hogy minél kevesebb fiatalból legyen bűnelkövető. Ennek érdekében helyi és országos szintű programokat hoznak létre. Ezeket a programokat tanulmányoztam, melyek közül kiemelten szemügyre vettem például a D.A.D.A. programot és felépítését, mely az általános iskolásokat szólítja meg, valamint a középiskolásoknak szóló ELLEN-SZER programot, a Fiatalokat Védő Csoport valamint a Kábítószer Egyeztető Fórum programját, az OVIZSARU programot, valamint a Ne Tedd, Ne Tűrd projektet, mely a 2010. év egyik legnagyobb projektjének minősült. A programok tüzetesebb átvizsgálása során igazolást nyert, hogy ezek a programok a kamaszkori krízishelyzetekben a fiatalok mellé állnak és információkkal segítik őket. Ezeken a programokon kívül persze számos projekt és intézkedés írható a hazai bűnmegelőzés listájára, mellyel az ifjúkorú egyéneket támogatják, abban, hogy a helyes úton járjanak. Tapasztalataim alapján, ezek a bűnmegelőzési előadások, programok elengedhetetlenek a fiatalkorúak körében, mivel a fiatalok egy ilyen előadás

keretében (például sokkoló videók, képek, történetek) tudják felmérni igazán a tettek következményét.

VI.3. Javaslatok

Kutatásom végén zárszóként élnék javasлатаimmal. Javasлатаim a bűnmegelőzés szélesebb körben való terjesztésére irányulnak. Tapasztalataim szerint a prevenciós előadások pozitív hatással vannak a fiatalokra.

Véleményem szerint nagyobb figyelmet kellene fordítani a kistérségek fiataljaira. A kisebb városok, községek fiataljai nagymértékben ki vannak téve a kábítószer, az alkohol és egyéb tudatmódosító szerek veszélyeinek, valamint főleg a rossz baráti körnek.

Önkéntes bűnmegelőzési egyesületek létrehozásával a kisebb településekre is ellehetne juttatni ezeket a programokat. Ezek az egyesületek kapcsolatban állnának a megyei rendőrkapitányságokkal és önkéntes munkájukkal segítenék a problémás településekre eljuttatni a bűnmegelőzési programokat, mind az általános-, mind a középiskolákba. Az önkéntesek segíthetnék a bűnmegelőzési rendezvények munkáját, valamint a helyi iskolákban plakátokat és egyéb ismeretterjesztő prospektusokat és szórólapokat helyeznének el. Valamint tanfolyam az önkénteseknek, hogy előadással ők is tudják segíteni a bűnmegelőzés munkáját.

Ezen kívül új programok létrehozása, és abba a fiatalok bevonása, hogy minél jobban beleéljék magukat az adott szituációba. Példának hoznám fel a Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztályának a Zrínyi Miklós Gimnázium diákjaival létesített viszonyát, 5-10 önkéntes diákkal tartották meg előadásaikat különböző iskolákban, üzletközpontokban és rendezvényeken. Úgy gondolom, hogy ha a fiatalok látják, hogy velük egykorúak is együttműködnek a rendőrséggel, akkor ők is pozitívabban állnak az előadásokhoz, esetleg kedvet kapnak benne részt venni.

Továbbá rendőrségi oktatást is fontosnak tartom, a rendőrök továbbképzése a fiatalkori bűnözés területén (gondolok itt például a D.A.D.A. program előadók képzésére).

Valamint bűnmegelőzési oldalak létrehozása a különböző közösségi oldalakon (myvip, iwiw, facebook).

VI.4. Ajánlások

1. Tudományos munkámat ajánlom rendvédelmi szerveknél, közigazgatási, gyermekvédelmi, pszichológiai és szociológiai területen dolgozók számára, a témában lévő ismereteik bővítéséhez.

2. Ajánlom jogalkotás szempontjából, főleg a büntethetőség és megelőzés terén.
3. Ajánlom az oktatásban, a Rendőrtiszti Főiskola, valamint Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem oktatásában, illetve más egyetem és főiskola jogi, szociológiai, pszichológiai és egyéb szakmai szakirányú képzésén.
4. Ajánlom dolgozatom sokszorosítását tanulmányok kibővítésére, ismeretek kiegészítésére, illetve a téma népszerűsítése érdekében is.

Mellékletek

1. számú melléklet:

Gyermekekori elkövetők területi megoszlása Magyarországon 2003-2008

2. számú melléklet:

A fiatalok elkövetők területi megoszlása Magyarországon 2003-2008

3. számú melléklet:

Gyermekek- és fiatalok elkövetők területi megoszlása 2010

4. számú melléklet:

„Ne tedd, ne tudd!” projekt prevenciók katalógus 1.

5. számú melléklet:

„Ne tedd, ne tudd!” projekt prevenciók katalógus 2.

6. számú melléklet:

Interjúkérdések

1. számú melléklet:**Gyermekekori elkövetők területi megoszlása Magyarországon 2003-2008**

Megyék	2003	2003 Rangsor	2004	2004 Rangsor
Országos összesen	3,554	0	3,968	0
Budapest	316	2	390	2
Baranya	133	10	198	7
Bács-Kiskun	217	7	180	9
Békés	110	14	128	15
Borsod-Abaúj-Zemplén	502	1	551	1
Csongrád	109	15	143	14
Fejér	144	8	173	10
Győr-Moson-Sopron	123	12	194	8
Hajdú-Bihar	290	4	255	5
Heves	139	9	150	13
Komárom-Esztergom	128	11	169	11
Nógrád	93	18	156	12
Pest	261	5	274	4
Somogy	103	16	91	19
Szabolcs-Szatmár-Bereg	305	3	296	3
Jász-Nagykun-Szolnok	235	6	252	6
Tolna	96	17	125	16
Vas	52	20	43	20
Veszprém	83	19	94	18
Zala	112	13	100	17

Megyék	2005	2005 Rangsor	2006	2006 Rangsor
Országos összesen	3,697	0	3,565	0
Budapest	335	2	292	5
Baranya	147	11	146	9
Bács-Kiskun	158	10	155	8
Békés	76	17	81	18
Borsod-Abaúj-Zemplén	491	1	435	1
Csongrád	115	14	126	10
Fejér	166	8	207	7
Győr-Moson-Sopron	113	15	82	17
Hajdú-Bihar	311	4	311	3
Heves	181	7	113	13
Komárom-Esztergom	160	9	120	12
Nógrád	141	12	108	15
Pest	270	6	297	4
Somogy	100	16	111	14
Szabolcs-Szatmár-Bereg	323	3	281	6
Jász-Nagykun-Szolnok	284	5	317	2
Tolna	118	13	87	16
Vas	51	19	63	19
Veszprém	76	17	122	11
Zala	72	18	87	16

Megyék	2007	2007 Rangsor	2008	2008 Rangsor
Országos összesen	3,387	0	3,434	0
Budapest	254	5	247	4
Baranya	92	15	92	15
Bács-Kiskun	176	7	171	9
Békés	84	17	76	18
Borsod-Abaúj-Zemplén	440	1	454	1
Csongrád	141	9	128	11
Fejér	143	8	180	8
Győr-Moson-Sopron	104	14	90	16
Hajdú-Bihar	292	4	320	3
Heves	121	10	221	5
Komárom-Esztergom	90	16	79	17
Nógrád	109	12	146	10
Pest	227	6	202	7
Somogy	108	13	97	14
Szabolcs-Szatmár-Bereg	321	3	340	2
Jász-Nagykun-Szolnok	336	2	219	6
Tolna	111	11	110	12
Vas	45	20	62	20
Veszprém	82	18	102	13
Zala	77	19	74	19

(Forrás: ENYÜBS Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály.

Letöltés helye: <http://crimestat.b-m.hu>

Letöltés ideje: 2011.10.05, készítette: Ragács Nikoletta)

2. számú melléklet:**A fiatalkorú bűnelkövetők területi megoszlása Magyarországon 2003-2008**

Megyék	2003	2003 Rangsor	2004	2004 Rangsor
Országos összesen	10,473	0	12,325	0
Budapest	1,277	1	1,684	1
Baranya	398	10	580	8
Bács-Kiskun	629	5	599	7
Békés	337	14	447	11
Borsod-Abaúj-Zemplén	1,236	2	1,421	2
Csongrád	402	9	507	9
Fejér	413	8	482	10
Győr-Moson-Sopron	349	13	442	12
Hajdú-Bihar	579	7	751	5
Heves	368	12	403	13
Komárom-Esztergom	369	11	343	16
Nógrád	269	18	352	15
Pest	998	3	1,180	3
Somogy	291	16	321	17
Szabolcs-Szatmár-Bereg	855	4	934	4
Jász-Nagykun-Szolnok	611	6	661	6
Tolna	189	20	267	18
Vas	201	19	227	20
Veszprém	288	17	401	14
Zala	325	15	235	19

Megyék	2005	2005 Rangsor	2006	2006 Rangsor
Országos összesen	12,197	0	11,287	0
Budapest	1,551	1	1,296	2
Baranya	488	9	489	8
Bács-Kiskun	572	7	538	7
Békés	391	14	414	11
Borsod-Abaúj-Zemplén	1,432	2	1,328	1
Csongrád	450	12	445	9
Fejér	499	8	392	13
Győr-Moson-Sopron	371	16	432	10
Hajdú-Bihar	828	5	876	5
Heves	468	10	365	14
Komárom-Esztergom	377	15	358	15
Nógrád	319	17	300	18
Pest	1,154	3	979	3
Somogy	414	13	309	16
Szabolcs-Szatmár-Bereg	923	4	919	4
Jász-Nagykun-Szolnok	656	6	573	6
Tolna	267	18	305	17
Vas	250	19	219	20
Veszprém	464	11	412	12
Zala	243	20	248	19

Megyék	2007	2007 Rangsor	2008	2008 Rangsor
Országos összesen	10,909	0	11,438	0
Budapest	1,035	2	1,208	2
Baranya	462	8	428	10
Bács-Kiskun	683	6	653	6
Békés	343	12	361	15
Borsod-Abaúj-Zemplén	1,535	1	1,409	1
Csongrád	394	9	515	8
Fejér	342	13	388	12
Győr-Moson-Sopron	366	11	424	11
Hajdú-Bihar	757	5	890	5
Heves	368	10	462	9
Komárom-Esztergom	333	14	372	13
Nógrád	305	17	359	16
Pest	925	4	892	4
Somogy	332	15	332	17
Szabolcs-Szatmár-Bereg	947	3	1,049	3
Jász-Nagykun-Szolnok	612	7	536	7
Tolna	254	20	283	18
Vas	263	19	234	19
Veszprém	323	16	370	14
Zala	266	18	204	20

(Forrás: ENYÜBS Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály.)

Letöltés helye: <http://crimestat.b-m.hu>

Letöltés ideje: 2011.10.05, készítette: Ragács Nikoletta)

3. számú melléklet:

A gyermek- és fiatalkorú elkövetők területi megoszlása Magyarországon 2010

Belügyminisztérium																						
Koordinációs és Statisztikai Osztály	Regisztrált elkövető korcsoport szerinti megoszlása az eljáró összes nyomozó hatóság szerint																					
2010. I - XII. hónap																						
	Országos összesen	Budapest	Baranya	Bács-Kiskun	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Csongrád	Fejér	Győr-Moson-Sopron	Hajdú-Bihar	Heves	Komárom-Esztergom	Nógrád	Pest	Somogy	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Jász-Nagykun-Szolnok	Tolna	Vas	Veszprém	Zala	
	01-30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Regisztrált elkövetők 1-13 éves (gyermekkorú) elkövető																						
- ebben az időszakban	2778	225	89	103	46	380	97	154	76	256	114	61	86	183	105	298	200	93	54	95	61	
- előző év azonos időszak	2573	179	86	123	47	358	92	124	77	230	119	90	76	172	110	307	163	75	47	63	35	
- előző év azonos időszak	108	125,7	103,5	83,7	97,9	106,1	105,4	124,2	98,7	111,3	95,8	67,8	113,2	106,4	95,5	97,1	122,7	124	114,9	150,8	174,3	
Regisztrált elkövetők 14-17 éves (fiatalkorú) elkövető																						
- ebben az időszakban	11487	1393	554	558	372	1207	506	419	422	792	432	332	281	901	458	869	570	391	329	372	324	
- előző év azonos időszak	10173	1109	490	487	333	1105	436	353	514	702	435	284	306	871	381	798	545	244	242	302	233	
- előző év azonos időszak	112,9	125,6	113,1	114,6	111,7	109,2	116,1	118,7	82,1	112,8	99,3	116,9	91,8	103,4	120,2	108,9	104,6	160,2	136	123,2	139,1	

(Forrás: BRFK Bűnmegelőzési Osztályától kapott elemzés)

4. számú melléklet: „Ne tedd, ne tórd!” projekt prevenciós katalógus 1.

Tegyünk együtt az iskolai erőszak ellen!

Kedves Pedagógusok, kedves Szülők!

Gyermeink ránk vannak utalva, minket figyelnek, tőlünk tanulnak. Amíg fel nem nőnek, konfliktusukat, élethelyzeteiket nagyrészt érzelmeikre utalva oldják meg, érzelmközpontú „coping”-gal (stressz megküzdő képesség) rendelkeznek. A problémaközpontú megoldásokat tőlünk tanulhatják meg. Mi vagyunk a minta. Elsőként a család, illetve az a szűkebb környezet, ahol a gyermek él, másodikként pedig az iskola az a színtér, ahol bontogatják szárnyaikat, és ahol felkészülhetnek az életre. Itt élnek meg, mi az, ami sikerhez, mi az, ami kudarchoz vezet.

Az iskolában a pedagógus fontos szerepet tölt be. Nemcsak tananyagra okítja a gyerekeket, hanem jelenlétével, viselkedésével, reakcióival mintát ad a felnövekvő generáció számára. Éppen ezért kiemelkedően fontos a pedagógussal történő együttműködés. Például ha gyermekünk sérelmeiről számol be, akkor először járjuk körbe a problémát, és mielőtt kritikát fogalmazunk meg, próbáljuk azt megbeszélni a tanárral.

A pedagógusok évezredek óta előreviszik az embereket, az általuk végzett munka kiemelkedő fontossága, és a jövőt illetően meghatározó. Amikor egy mondattal elsöpörjük a pedagógus tekintélyét a jelenben, gondoljunk arra, hogy gyermekünk a mi válaszreakciónkat figyelve tanul, és a tőlünk tanultak alapján hoz döntéseket a jövőben. Emiatt is fontos most közvetítőként eljárni az iskolai problémahelyzetekben: hogy gyermekeinkből kompromisszumra kész és tisztelt tudó embereket neveljünk.

Az ember társas lény: ezért tartozunk közösségekhez, ezért terjed a világhálón is csillagászati sebességgel az úgynevezett közösségi oldalak használata. Meg akarjuk mutatni magunkat, és szeretnénk, ha odafigyelnének a véleményünkre – ettől vagyunk emberek. Vágyunk az elismerésre, és figyelünk a visszajelzésekre. Ezek mind szükségesek énképünk teljességéhez. Az együttműködés, kompromisszum a tisztelet és az odafigyelés azok a tulajdonságok, amelyek a közösségeket „igazivá” alakítják. Ezek a tulajdonságok azok, amelyekkel gyermekeink hosszútávon is érvényesülni tudnak. Az érdekvérvényesítés helyes alkalmazása fontos, így tudjuk elmondani, mit akarunk, anélkül, hogy másokat megsértenénk. Az erőszak, az agresszió egyirányú kommunikáció, nem ad válaszokat, csak további problémákat generál.

Segítsük gyermekeinket, hogy érzelmeik mellett megtanulják a problémákat is érzékelni és kezelni. Segítsünk, hogy egy megfontolatlan lépéssel ne kerüljenek parkoló pályára. Segítsünk, hogy az iskolában meg tudják állni a helyüket. Tanítsuk meg őket arra, hogy ne tegyék, és ne is tórják az erőszakot.

BRFK Bűnmegelőzési Osztály

Az erőszakos viselkedést a büntető törvénykönyv egyes passzusai is büntetni rendelik. Csokorba szedjük azokat a jogsértéseket, amelyek előfordulhatnak az iskolákban és azok környékén.

A gyermekkor büntethetőséget kizáró ok, a fiataloké pedig speciális eljárási szabályok vonatkoznak, azonban a tisztán látás érdekében fontos beszélnünk az alábbi esetekről, hogy felismerjük ezeket és kezelni tudjuk a helyzetet.

Személyi szabadság megsértése:

Ha azt tapasztaljuk, hogy a diákok bezárnak valakit egy szekrénybe, a WC-be, öltözőbe, vagy az osztályterembe, és nyilvánvalóan az „áldozat” ennek nem örül, sőt nemtetszését fejezi ki, akkor bűncselekmény valósul meg. Ha 18. életévét be nem töltött személy sérelmére valósítják ezt meg, akkor ez még súlyosabban büntetendő. Abban az esetben, ha mit sem sejtő diákunk önként megy be a terembe, de onnan már diáktársai nem engedik ki, bezárják előtte az ajtót akarata ellenére, korlátozzák szabad mozgásában, szintén ezen bűncselekmény valósul meg.

Figyeljünk oda, hogy egy diákcsinnynek induló tréfa ne válhasson bűncselekménnyé!

Bombariadó:

Bár a számunkra klasszikusnak mondható erőszakot első pillantásra lehet, hogy nem vesszük észre, mégis ez a bűncselekmény gyakorlatilag egy fenyegetés – mely tipikusan az erőszak jele. A „hivatalos” neve is ez: közveszéllyel fenyegetés büntette. Lehet, hogy csak egy dolgozatot szeretne megúszni a diák, mégis ezt a bejelentés pillanatában nem tudhatjuk. A megfenyegetett intézményt ki kell őríteni, át kell vizsgálni. Ha viccnek szánták, akkor ez nagyon költséges (a bíróságon ez ki is derül), ha pedig valós lenne, sok életet sodorna veszélybe.

Beszélgessünk a gyerekekkel, mivel járhat egy ilyen bejelentés, és keressünk megoldásokat valós problémákra!

Önbíráskodás:

Ha eltulajdonítják értékeinket, és rájövünk, ki tette, vissza szeretnénk szerezni azt, ami a miénk. Csakhogy ezt nem tehetjük erőszakkal vagy fenyegetéssel, mert akkor mi magunk is jogsértést követünk el, hiába jogos tulajdonunkat akarjuk visszakapni. Az önbíráskodás büntetett egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés kiszabásával büntethető. A visszaszerzendő tárgy értéke sem számít ebben az esetben, vagyis az is jogsértés, ha valaki a toltartóját akarja visszaszerezni, és azért bántalmazza a másikat, hogy azt visszaadja.

Kérjük meg a gyerekeket, hogy ebben az esetben, ha szép szóval nem tudják visszaszerezni tulajdonukat, szóljanak egy felnőttnek, vagy hívják a rendőrséget!

Zaklatás:

Aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetőleg mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, rendszeresen vagy tartósan mást háborgat, így különösen mással, annak akarata ellenére telekommunikációs eszköz útján vagy személyesen rendszeresen kapcsolatot teremteni törekszik, szintén bűncselekményt követ el, alapesetben ezt egy évig terjedő szabadságvesztéssel bünteti a törvény.

Súlyosabb a megítélés, ha már személy elleni erőszakos vagy közveszéllyel okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy annak a látszatnak a keltésére törekszik, hogy a sértett vagy hozzátartozója életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy veszélyeztető esemény következik be. Az is minősítő körülmény, ha házastárs, élettárs vagy volt házastárs, élettárs, illetve nevelése, felügyelete, vagy gondozása, gyógykezelése alatt álló személyt fenyeget az elkövető. Például valaki nem tud a zaklatásba belenyugodni, és folyamatosan hívja volt párját, e-mail-t küld, fenyegetőzik.

Mindig beszéljünk valakivel arról, ha úgy érezzük, zaklatás áldozatává váltunk és mérlegeljük a rendőrségi bejelentés lehetőségét, mert a rendőrség ebben az esetben tud segíteni!

Verekedés, testi sértés:

Rendzavarás szabálysértését követi el, és elzárással vagy 150 ezer Ft pénzbírsággal sújtható, aki verekszik, illetve mást verekedésre felhív, vagy rendzavarás, garázdaság esetén a hatóság vagy az eljáró hivatalos személy intézkedésével szemben engedetlenséget tanúsít.

Azonban ez csak az enyhébb esetekre igaz, mivel a legkisebb verekedés is okozhat másnak sérülést. Ekkor már testi sértés vétségéről vagy büntettéről beszélünk, attól függően, hogy a sérülés 8 napon belül, vagy 8 napon túl gyógyul.

Ha egy verekedés kialakul, akkor már nem mi irányítjuk az eseményeket. Bármikor adódhatnak olyan körülmények, amikre már nincs befolyással az ember, az áldozat beverheti a fejét, az ütés olyan erejű lehet, hogy komoly sérülést okoz. Egy pofonnak induló erőszakból is lehet maradandó egészségkárosodást okozó súlyos testi sértés.

Gondoljuk át, miért akarják a gyerekek az agresszivitást választani egyéb békés megoldások helyett, és segítsünk abban, hogy egy vita ne ütéssel végződjön!

Szexualitással összefüggő bűncselekmények:

A szexualitással napjainkban nagyon sok helyen találkozunk: filmekben, reklámokban, a neten. Mindenhol ellenőrzött és ellenőrizetlen keretek között szembesülünk a látvánnyal. A dolgok mélyéről és a tartalomról azonban még napjainkban sem könnyen beszélnek az emberek. Pedig a veszélyekről, a nemiséggel kapcsolatos sérülésekről is fontos szót ejtenünk.

18 év alatti személyről pornográf jellegű, meztelen képeket sem készíteni, sem továbbadni, terjeszteni nem szabad. Láthatóak az interneten ilyen jellegű képek, több esetben a gyermek maga teszi közzé. Figyeljünk oda, hogy a felügyeletünkre bízott kiskorúakról ilyen jellegű fotók ne készüljenek egészségi és pszichológiai fejlődésük érdekében.

Arra is oda kell figyelnünk, hogy gyermekünk ne váljon szexuális bűncselekmény áldozatává. Tudatosítsuk, hogy bűncselekmény, ha valaki nem a megfelelő módon és helyen ér hozzá. Az intimitás a felnőtt évek fontos része, de erre egy gyermek még nem alkalmas sem fizikailag, sem pszichikailag. Amennyiben bárki (felnőtt, diáktárs, ismerős, rokon) szexuális szándékkal közeledik hozzá, azonnal utasítsa el, menjen el a helyszínről, és mindenképpen szójon a történetekről.

Megtörténhet, hogy erőszakkal szexuális együttlétre kényszerítenek valakit. Ez nagyon mély sebeket ejt, és nehezen nyílnak meg az áldozatok.

Kérjünk orvostól, pszichológustól segítséget és tegyünk feljelentést!

Rablás:

A rablás nem egyenlő a lopással, bár a köznyelvben gyakran összekeveredik a kettő. A rablásnál az elkövető erőszakot, az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, s ez mindig személy ellen irányul. A cél mindkét bűncselekménynél ugyanaz: az idegen dolog elvitatása, vagyis értékeink elvétele. Rablásnak számít az is, ha az iskolában például az elkövető az áldozat reggelijét akarja megszerezni ilyen módon.

A közterületi rablások áldozatait gyakran a kiskorúak, sérelmükre általában 3-4 fős társaságok követik el a bűncselekményt. Ezek a bandák figyelik a „területüket”, pontosan tudják, hogy hol vannak az iskolák, merre járnak a tömegközlekedési járművek, amelyekkel a gyerekek utaznak. Alkalmatosan választják ki áldozatukat, figyelembe véve a megszerzendő zsákmány nagyságát és az áldozat ellenálló képességét. Nagyobb veszélyben vannak a gyengébb testalkatú, magányosan közlekedő fiatalok. Figyelik a másik ruházatát, ékszereit, technikai eszközeit is. Ezek minél láthatóbbak, annál inkább elősegítik az áldozattá válás kockázatát.

Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy értékeikkel sem az iskolában, sem az iskolán kívül ne hívják fel magukra a figyelmet! Ha telefonálni akarnak, ezt még az épületen belül tegyék meg, illetve ha lehet, társaikkal együtt menjenek hazafelé. Amennyiben Ön az iskola környékén ilyen bűncselekmények elkövetéséről hall, vegye fel a kapcsolatot a helyi rendőrkapitánysággal!

Zsarolás:

A zsarolás a rabláshoz nagyon hasonló bűncselekmény, itt a jogtalan haszonszerzés a cél. Az elkövető más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen, vagy eltűnjön, és ezzel kárt okoz. Itt elegendő, ha a fenyegetés komoly félelmet vált ki. A megzsarolt személy pedig félelmében eleget tesz az elkövető akaratának, és teljesíti annak vagyoni jellegű kérését. Például: Az elkövető megfenyegeti a sértettet, hogy amennyiben másnapra nem visz 2000 Ft-ot, úgy megveri, hogy az édesanyja sem ismer rá. Hozzáteszi, hogy ha szólni mer valakinek, az életének is véget vet. A sértett félelmében nem szól senkinek, hanem viszi a másnapra megbeszélte helyre és időre a pénzt. S ezzel egy ördögi körbe kerülhet...

Beszélgjünk meg a gyermekünkkel/diákjainkkal, hogy az elkövetők ebben az esetben a félelem erejére apellálnak! Ha a gyermek ilyen helyzetbe kerül, mindenképp szójon egy számára megbízható személynek és kérjenek segítséget!

Garázdaság:

Aki olyan kihívón közösséggel szembe, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, garázdaságot követ el. Ha csoportosan, a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el, netán fegyveresen vagy felfegyverkezve, az már mind minősítő körülmény.

Nem éri meg részegen kirakatokat törve végigmenni az utcán, esetleg kukát borogatni, focileccsen egymásnak esni, mert ezekben az esetekben is jogsértést követ el az illető!

Rongálás, graffiti:

Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. A rongálás megítélése függ a károkozás mértékétől is. Mindenesetre falfirkákat készíteni bárhová nem lehet. Egyrészt a törvény bünteti, másrészt az okozott kárt meg is kell téríteni valakinek. Sokszor a szülőknek. Az sem megengedhető, hogy például valaki az autókat megkarcolja, megsértve így a fényezést, mert így a gépjármű értékcsökkenést szenved.

Beszélgünk gyermekünkkel a graffitiról, miért nem mindegy, hogy „művészi” alkotásait hová és milyen módon helyezi el! Ha igény van rá, megszervezhető a helyi közösségben, hogy legálisan graffitizzenek a gyerekek.

Hivatalos/ közfeladatot ellátó személy elleni erőszak:

Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ez csak az alapeset, minősített eset például, ha csoportosan történik az elkövetés.

Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak esetén is hasonló módon fogalmaz a Büntető Törvénykönyv.

Kiemelik az iskolában dolgozó személyek védelmét is: aki a közoktatásról szóló törvényben meghatározott közfeladatot ellátó pedagógus, vagy a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott sérelmére követi el a cselekményt, súlyosabb büntetésre számíthat.

Arra, hogy ki a hivatalos, illetve közfeladatot ellátó személy, a Btk. 137. § adja meg a választ. De mindenképp ide tartozik a pedagógus, orvos, egészségügyi dolgozó, mentős, postás, gyermekvédelmi szakember és a BKV ellenőr is.

A konfliktusokat erőszakkal nem lehet megoldani. Próbáljuk a gyermekeket arra nevelni, hogy beszéljék meg konfliktusaikat, és ebben mi is legyünk partnerek!

Drogok:

A gondolatainkat, viselkedésünket, testünket befolyásoló szerek megtalálhatóak körülöttünk legális és illegális formában. Használatuk rombolja a személyiséget, és a rendőri munkában sokszor tapasztalható, hogy testi sértés, garázdaság, szexuális bűncselekmények, családon belüli erőszak elkövetői között sok az ittas vagy bódult állapotban lévő személy.

A fiatalok körében is kockázati tényező, hogy aki olyan környezetben nő fel, vagy olyan társaság tagja, ahol az italozás, bódultság mindennapos, gyakrabban válik áldozatává, vagy elkövetőjévé bűncselekményeknek. Erről a témakörrel bővebben a www.police.hu/brfk/bunmegelozes oldalon olvashatnak.

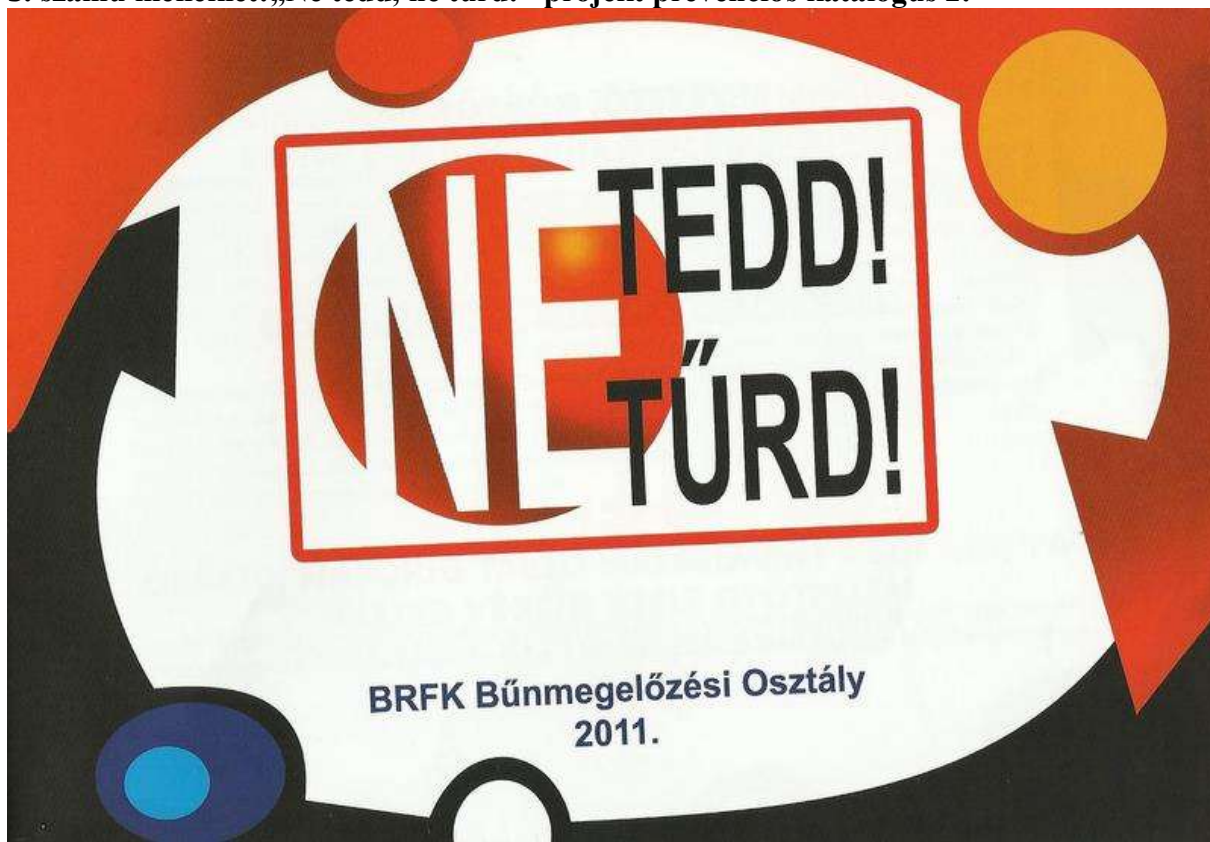
www.police.hu/brfk/bunmegelozes

Felhasznált szakirodalom:

- 1978. évi IV. törvény, a Büntető Törvénykönyvről
- dr. Gratzner Gábor, dr. Szabó Henrik, Sövényházi Edit: Bűnmegelőzési jó tanácsok fiataloknak, felnőtteknek, MEGÖV-LAK, Budapest, Korona, 2010
- Nyelvi lektor: Dr. Molnár Katalin

5. számú melléklet: „Ne tedd, ne tórd!” projekt prevenciós katalógus 2.

BEVEZETŐ, KÖSZÖNTŐ

Engedjétek meg, hogy tegezzünk Titeket, így sokkal könnyebb olyan témákról beszélgetni, melyekről most a kiadványban szó lesz. Életek során, ha őszintén belegondoltok, hányszor, de hányszor kerültök döntési helyzetbe? Nagyon sokszor! Legyen szó párválasztásról (magyarul pasizásról, csajozásról, ki-ki vérmérséklete szerint), legyen szó egy jó buliról, iskoláról, barátokról, társaságról, ahol bizony szeretnénk a középpontba kerülni. Ezt vajon, hogy érheted el? Poénnal, vagánysággal, vagy a gólyatáborokban is divatos „bátorság-próbával”. Rádásul versenyzünk a neten, közösségi oldalakon, hogy ki tud feltölteni bátrabb, merészebb videót, képet, kommentet. Hiszen így ismerőseket szerzünk, barátokat toborzunk, tehát igazából elérjük azt, amire vágyunk: figyelmet, visszajelzést, dicséretet, kritikát. Ezek a dolgok mind normálisak, hiszen a világ fejlődik, mindenki a neten él, társas lények vagyunk, kapcsolataink meghatároznak bennünket.

DE!

Álljatok meg egy pillanatra és gondolkozzatok el – nem, most nem észelünk, ne féljétek! -, olvassátok végig a kiadványunkat, tanuljatok mások történetéből, tapasztalataiból, bízzatok meg bennünk, segíteni szeretnénk nektek.

Az Alkotmányban rögzített jogokat, a törvényes eseteket kivéve senkinek sincs joga megsérteni!

Te miért tennéd? Te mit éreznél, ha jogaidat megsértenék? Ha megtiltanának valamit, ha megvernének, ha erőszakkal elvennék nehezen megszerzett értékeidet, telefonodat, mp5-lejátszódát?

GONDOLKOZZ, MIELŐTT CSELEKSZEL!

Lelki fájdalmat okozol, sérülést okozhatsz, lelki- testi fájdalmat hordozhatsz. A baj egy pillanat alatt bekövetkezik. Nem kell hozzá több óra, egyetlen perc sem. A rossz döntés, a pillanat miatt elítélhetnek, felfordul, megváltozik az életed. Gondolkozz, megéri? Nem kell ehhez ismerni az összes jogszabályt (sőt, ahogy a jog mondja, a törvény ismeretének hiánya senkit nem mentesít), ennyi időskorban már érezni kell hol húzódik a határ bűncselekmény és jó poén között.

ÓRÁKIG, NAPOKIG TARTÓ SIKERÉLMÉNY - SOKÁIG, VAGY ÉLETED VÉGÉIG ÁTÉLT GYÖTRELEM, SZERINTED E KETTŐ EGYENSÚLYBAN VAN?

3

KOCKÁZAT (értékelj mielőtt döntesz!) – DÖNTÉS (hozd meg a döntést!) – KÖVETKEZMÉNY (vállald őket!)

Lehet, hogy mikor felhúznak, jó ötletnek tűnik, hogy felrúgd az iskolapadot. Ha valaki rendszeresen zaklat, megoldásként kézenfekvő a lökdösődés, vagy ha valaki szemel vet a barátodra, szerelmedre, az bizony bosszúért kiált! Kérünk gondolkodj el azon, mit érhetünk (érhetsz) el vele, mit nyerhetsz és mit veszthetsz.

- Idegesség, rossz jegy, bukás – bútorösszetörés (rongálás bűncselekmény – 1-5 év szabadságvesztés, kártérítés)
- veszekedés – féltékenység – verekedés (garázdaság, vagy a sérülés fokától függően könnyű vagy súlyos testi sértés, mely 8 év letöltendő börtönt is eredményezhet, főleg ha maradandó fogyatékosságot okoz, vagy a szándék arra irányul, s nem rajtad múlik, hogy nem következik be)
- irigység – lopás (kártérítéstől függően lopás bűncselekmény, mely kártérítést, intézeti nevelést, vagy 2 év letöltendő börtönt eredményezhet)

4

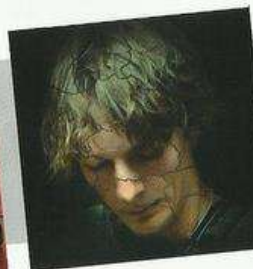
- tartozás – s te emiatt verekszel (**önbíráskodás** bűncselekménye, 1-5 évig terjedő szabadságvesztés)
- buli, irigység, "könnyű kereset" – sértettet körbeveszitek és felszólítjátok, hogy adja át telefonját, vagy más értékes cuccát (eredmény: **rablás** bűncselekmény, mely még súlyosbodhat, ha legalább 3-an vagytok, hiszen az **csoporthoz tartozás**, következmény: 2-8 év letöltendő szabadságvesztés, vagy 2 év javítóintézeti nevelés)
- vagánykodás, rendszeresen pénzt követelünk gyengébb társunktól (**zsarolás** – 1-5 év)
- ha lopási szándékunk miatt letörjük az árurolót, befeszítjük az ajtót (**dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás**, mely kárértéktől függetlenül bűncselekmény)
- valakit beavatási, vagy más célból kényszerítünk megalázó tettek elvégzésére (**kényszerítés** – 3 évig terjedő szabadságvesztés, vagy intézeti nevelés)
- állandó jelleggel üzenetet küldesz neten osztálytársadnak, osztálytársadnak, vagy hívogatod a lányt, fiút, mert nem tudod elviselni a szakítást (**zaklatás** – mely akár intézeti nevelést, felfüggesztett börtönt, vagy letöltendő szabadságvesztést is vonhat maga után)

Környezeted, barátaid, szomszédaid, rokonaid, szüleid tudni fogják mit tettél!

5

"Én csak tartozni akartam a bandába, én nem tudtam, mire készülnek, csak örültem, hogy végre magukkal hívnak. Mikor az aluljárónál, voltunk csak azt láttam, hogy körbeveszik a lányt, és elvesznek tőle mindent. Én egy 1500 Ft értékű bérletet kaptam. A következő sarkon elkaptak minket a rendőrök, és beindult a folyamat. 4 év letöltendő kaptam, és 3 évig nem kaphatok erkölcsit. Tehát nem tudom, hol fogok dolgozni, hol fogok továbbtanulni. S miért? Mert ott voltam, és nem tettem semmit."

– egy fiú vallomása, aki jelenleg a Tökölí Fiatalokorúak Büntetés Végrehajtási Intézetében tölti büntetését. S miért? Mert a biztatás, felbujtás, jelenlét (**bűnszegédi magatartás**) ugyanúgy bűncselekmény. EGYETLEN HIBÁS DÖNTÉS, 1500 FT NYERESÉG, 7 ÉVRE BESZABÁLYOZOTT ÉLET! Ez örökre nyomot hagy a személyiségen!

6

- továbbtanulok
- jó munkahelyet szerzek
- családot alapítok
- nyugodtan élek
- értéket teremtek
- lakást, kocsit vásárolok

- előállítás
- kihallgatás
- őrizetbe vétel (nyilvántartásba kerülés)
- iskola értesítése
- házkutatás
- az iskolát, szakmát elveszíted
- előzetes letartóztatás (30 nap – 1 év)
- szabadságvesztés vagy intézet
- erkölcsi bizonyítványt nem kaphatsz (3-9 év)
- közügyektől eltiltanak (nem dolgozhatsz akár diákmunkában sem)
- eljárási költségek (több százezer Ft)
- s ne feledd, minden összeomlik amit felépítettél, s aki miatt verekedtél, romboltál, vigan él....

7

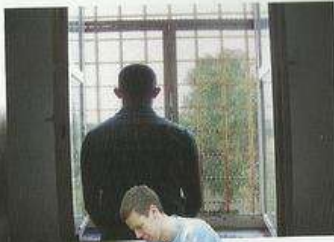
JOGSÉRTÉSEK KÖVETKEZMÉNYEI

Gondolkozz, mielőtt cselekszel! Megéri a pár perc vagánykodás?

Eljárás indul, börtön, vagy javítóintézet

Elítélés, elhelyezkedési problémák, magány, továbbtanulási nehézségek

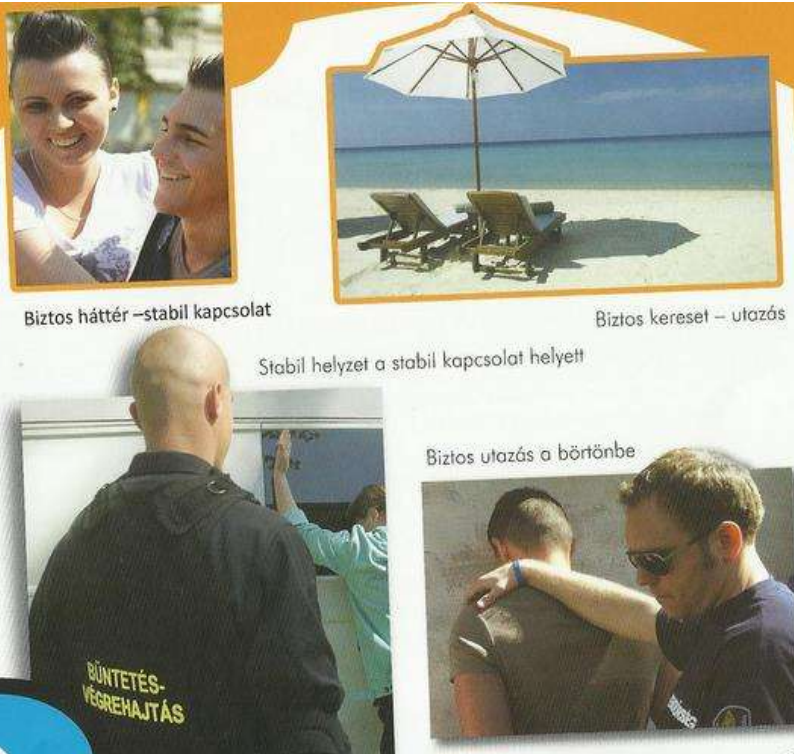

**Rossz döntést követő sérülés, betegség vagy halál.
Pár perc, és megváltozik az élet!**

8

Biztos háttér – stabil kapcsolat

Biztos kereset – utazás

Stabil helyzet a stabil kapcsolat helyett

Biztos utazás a börtönbe

9

Ha áldozat vagy, ha zaklatnak, bántalmaznak, tudd, van segítség:

- Fordulhatsz tanárodhoz, iskolai gyermekvédelmi felelőshöz
- A kerületi kapitányság rendőréhez, iskolával kapcsolatban álló rendőrhöz (www.police.hu/brfk)
- a BRFK Bűnmegelőzési Osztályhoz (bunmeg.brfk@budapest.police.hu, 061-2637267, www.police.hu/brfk/bunmegelozes)
- a Kék-Vonal Alapítványhoz, akik meghallgatnak anonim módon is (116-000, kek-vonal.hu/emil)
- a Telefontanú Ingyenes Szolgálatához anonim módon (0680-555-111)
- az Áldozatsegítő Szolgálathoz (pénzügyi támogatást is kaphatsz, 061-371-89-22)
- a NANE egyesülethez (0680-505-101 a családon belüli erőszak vonala)
- az Eszter Ambulancia részlegéhez (www.eszteralapitvany.hu, 061-466-9872)
- a MONA-alapítványhoz (www.mona-hungary.hu, 061-453-277, szexuális kiszolgáltatottság ellen)

A www.police.hu/brfk/bunmegelozes oldalon további több fontos információt is találsz, melyeket akár meg is oszthatsz szüleiddel biztos lehets benne, hogy nekik is segíteni fognak.

NE HAGYD, HOGY ZAKLASSANAK, BÁNTALMAZZANAK! VAN SEGÍTSÉG!
DE EHHEZ SZÓLNI ÉS CSELEKEDNI KELL. NE TŰRJ, MERT A HELYZET EGYRE ROSSZABB LESZ!

Kedves fiatalok!

Köszönjük, hogy végiglapoztad, netán végigolvastad a kiadványt! Tudom, nagyon sokat számít az életekben a haver, barát, vagy barátnő véleménye. Gyakran sokkal könnyebb rájuk hallgatni, hisz nem akartok nyuszinak, lúzernek tűnni a szemükben. A jó poén azonban elég hamar lehet bűncselekmény, s ha ez megtörténik, már nincs visszaút. Majd jönnek az álmatlan éjszakák, az izgalom, hogy fog dönteni az ügyész, a bíró, mit fog szólni a tanár, a szomszéd... s még sorolhatnám. Lehet lazulni, lehet viccelődni, de érezték, hol a határ. Most még van időtök gondolkodni. Ha elkövettek valamit, már nem lesz. Többé már nem Te irányítod az eseményeket. Ezért készítettük el ezt a kiadványt, ezért megyünk el az iskolába beszélgetni hozzátok, s ezért találtuk ki a „Ne tedd, ne tórd...” jegyében az interaktív rendőrségi bemutatóinkat: hogy ismerjétek meg a következményeket, és így tudjátok – remélhetőleg helyesen – dönteni saját magotokról.

Ha a témával kapcsolatban többet szeretnétek tudni, ha tanácsra van szükségetek, ha meghallgathatók minket, vagy részesei szeretnétek lenni egy rendőrségi bemutatónak, szóljátok a tanároknak, főnök, vagy szülőnek, és keressetek fel minket a

bunmeg.police@budapest.police.hu címen
vagy a

www.police.hu/brfk/bunmeg linken.

Ne feledjétek, évek múlva az osztálytalálkozón kellenek a jó sztorik, de egy rendőrségi eljárás vagy jóvátételmentes ballépés nem tartozik ezek közé!

BRFK Bűnmegelőzési Osztály

11

Linkek, ahol érdemes szemeztetni...

- www.police.hu – „Hiszem, ha látom...” című balesetmegelőzési kisfilm
- www.police.hu – „7 tizedmásodperc...” című balesetmegelőzési kisfilm
- www.police.hu/brfk - kerületi rendőrkapitányságok közvetlen számai
- www.police.hu/brfk/bunmegelozes - BRFK Bűnmegelőzési Osztály elérhetőségei, figyelmeztető előadásai, sértetté válás esetén szükséges teendők, telefonszámok, szükséges nyomtatványok, ajánlások, tanulmányok
- www.mona-hungary.hu – MONA Alapítvány a szexuális kizsákmányolás ellen
- www.nane.hu – a családon belüli erőszak kezelése érdekében
- www.biztonsagosbongesz.hu – az internetes zaklatás ellen
- www.eszteralapitvany.hu – Eszter Ambulancia
- www.eletrvaloegyesulet.gportal.hu – Életrévaló Egyesület – te is lehetsz filmes – droprevenció kisfilmek tárháza

12

Ez a kiadvány nem jött volna létre az ő segítségük nélkül.

A BV-s képeket Komárominé Gábor Éva bv. fhdgy. készítette.

6. számú melléklet: Interjúkérdések

1. Milyen beosztásban dolgozik a rendőrségnél?
2. Mióta dolgozik a bűnmegelőzésnél?
3. Mi motiválta erre a pályára?
4. Milyennek ítéli meg a fiatalkori bűnözést Magyarországon?
5. Véleménye szerint a következő években nő vagy csökken majd a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények száma?
6. Melyik az a korosztály, amelyik a legveszélyeztetettebb a bűnelkövetésben?
7. Tapasztalatai szerint melyek azok a fő befolyásoló tényezők, melyek szerepet játszanak a fiatalkori bűnözés kialakulásában?
8. Melyik az a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmény az elmúlt évekből, amit kiemelne?
9. Véleménye szerint megfelelőek a büntethetőségi korhatárok Magyarországon?
10. Mit ajánlana azoknak a szülőknek, akiknek a gyerekei a felnőtté válás küszöbén állnak?
11. Mennyire fejlett a fiatalkori bűnmegelőzés Hazánkban?
12. Melyek azok a bűnmegelőzési programok, amiket kiemelne?
13. Az előadások során milyen eszközökkel próbálják motiválni a fiatalokat?
14. Milyen időközönként tartanak előadást?
15. Milyen reakciókat tapasztal egy ilyen előadás közben?
16. Hol és mikor tartottak utoljára előadást?
17. Hol tartanak a közeljövőben előadást?
18. Ajánlana elérhetőséget vagy linket az érdeklődő fiataloknak?

Felhasznált irodalom

- [1] Forrás: Polgári Törvénykönyv. (hozzáférhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=95900004.TV) /letöltés ideje: 2011.09.11/.
- [2] Forrás: Gyermekvédelmi Törvény. (hozzáférhető: net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700031.TV) /letöltés ideje: 2011.09.11/.
- [3] Forrás: Büntető Törvénykönyv. (hozzáférhető: net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=97800004.TV) /letöltés ideje: 2011.09.11/.
- [4] Forrás: EGSZB 2006. évi vélemény (hozzáférhető: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lng1=en,hu&lang=&lng2=cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,nl,pl,pt,sk,sl,sv,&val=426042:cs&page=&hwords=null>) /letöltés ideje: 2011.09.20/.
- [5] Hungarian Helsinki Committee: A fiatalok szabálysértési eljárása a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20.-án kelt Egyezmény rendelkezési fényében (hozzáférhető: helsinki.hu/dokumentum/Helsinki_Bizottsag_fiatalkoruk_elzarasa.pdf) /letöltés ideje: 2011. 09.23/.
- [6] ME Büntetőjogi és kriminológiai publikációk, Lévay Miklós: Az Európai Tanács (2003) 20. számú ajánlása a fiatalok bűnelkövetőire vonatkozó igazságszolgáltatás rendszeréről (2005)
- [7] Forrás: Szociológia tanok. (hozzáférhető: <http://hu.shvoong.com/social-sciences/sociology/829967-csal%C3%A1d-szerepe>) /letöltés ideje: 2011. 09.25/.
- [8] Forrás: Mark H. Beers: MSD Orvosi kézikönyv a családban (1994)
- [9] Forrás: Nevelési stílusok (hozzáférhető: http://www.vadviragovi.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=140:nevelisstilusokcid=48:neveljuenk-egyutt&Itemid=64) /letöltés ideje: 2011.09.25/.
- [10] Forrás: Szegénység (hozzáférhető: <http://www.hazijogorvos.hu/content/view/1049/89>) /letöltés ideje: 2011.09.25/.
- [11] Forrás: Munkanélküli fogalma (hozzáférhető: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Munkan%C3%A9lk%C3%BCli>) /letöltés ideje: 2011.09.25/.
- [12] Forrás: Bakos Kinga: A televízió képernyőjén megjelenő erőszak és a gyermekek (hozzáférhető: http://elib.kkf.hu/edip/D_14442.pdf)
- [13] Forrás: Az alkohol hatásai, és következményei az élő szervezetre (hozzáférhető: <http://vegyszforum.hu/news/news.php?open=16>) /letöltés ideje: 2011. 09.26/.
- [14] Forrás: Kábítószer fajták (hozzáférhető: <http://www.nodrog.eoldal.hu/cikkek/kabitoszerek-es-hatasaik/drogok.html>) /letöltés ideje: 2011.09.26/.
- [15] Forrás: Az emberi jogi képzés és az oktatás-nevelés egyéb területei (hozzáférhető: <http://www.mobilitas.hu/kompaszkezikonyv/chapter1.php?fejezet=4>) /letöltés ideje: 2011.09.26/.
- [16] Forrás: A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bünygyi statisztikában(2009). (hozzáférhető: bunmegelozes.bm.hu/.../gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_2009.pdf) /letöltés ideje: 2011. 09.22/.
- [17] Forrás: Rendőrségi elemzés: „Gyermek- és fiatalok bűnözés helyzete”(hozzáférhető: http://www.police.hu/ideiglenesek/elemlzesek/bunuldozes_weboldalon) /letöltés ideje: 2011.09.22/.
- [18] A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bünygyi statisztikában(2009).”(hozzáférhető: bunmegelozes.bm.hu/.../gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_2009.pdf) /letöltés ideje: 2011.09.22, készítette: Ragács Nikolett.
- [19] Milovszky Tamásné: „A gyermek- és fiatalok bűnözése a statisztikai adatok tükrében” (hozzáférhető: [gabocza.ucoz.com/load/0-0-0-14-20 - Egyesult Államok](http://gabocza.ucoz.com/load/0-0-0-14-20-Egyesult_Allamok)) /letöltés ideje: 2011.09.26/
- [20] ENYÜBS Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály. Hozzáférhető: <http://crimestat.b-m.hu> /letöltés ideje: 2011.10.07/.

- [21] Budapesti Rendőr-főkapitányságon 2010. évben végzett bűnmegelőzési tevékenység értékelő jelentés
- [22] Cikk a „Blaa réméről” (Hozzáférhető: www.eletmod.transindex.ro/?cikk=6619 /letöltés dátuma: 2011.10.09/).
- [23] Forrás: Cikk a hajdúnánási tinikről (Hozzáférhető: <http://www.origo.hu/itthon/20100824-elore-kiterveltek-a-gyilkossagot-a-hajdunatasi-tizenevesek.html> / letöltés ideje: 2011.10.09/).
- [24] Forrás: Cikk a tanárbántalmazásról (hozzáférhető:http://www.blikk.hu/blikk_aktualis/20080321/diakterror_megverte_tanarat/ /letöltés ideje: 2011.10.09/).
- [25] Forrás: Cikk az erőszakról (hozzáférhető: www.neon.hu/suli/23_kisiskolas_bantalmazta_es_eroszakolta_meg_a_6_eves_gyereket-150994 /letöltés ideje: 2011. 10. 09/).
- [26] 25. Forrás: Cikk az iskolai erőszakról (hozzáférhető: <http://www.biharlap.hu/hir/805/Megverte-a-tanart-mert-egyet-adott-kemiabol.html> /letöltés ideje: 2011.10.09/).
- [27] Forrás: Cikk a csoportos rablásról (hozzáférhető:<http://www.rtlklub.hu/hirek/kulfold/cikk/379297/> / letöltés ideje: 2011.10.09/).
- [28] Borbíró Andrea – Kerezi Klára: *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve* (IRM, 2009)
- [29] 28. Rendészeti Megelőzési Társaság – Diószegi Gábor: *D.A.D.A*(hozzáférhető: http://www.remet.hu/cms/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=19&Itemid=21 /letöltés ideje: 2011. 10.15/).
- [30] Rendészeti Megelőzési Társaság – Diószegi Gábor: *ELLEN-SZER* (hozzáférhető: http://www.remet.hu/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=22 /letöltés ideje: 2011.10.15/).
- [31] FVCS, Ovizsaru, „Ne tedd, ne tudd!”, KEF programok forrása: Budapesti Rendőr-főkapitányságon 2009. és 2010. évben végzett bűnmegelőzési tevékenység értékelő jelentések
- [32] Beszámoló az Európai Bűnmegelőzési Hálózat (EUCPN) 2009. évi „Legjobb Gyakorlatok Konferenciájáról” (hozzáférhető:<http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1342> /letöltés dátuma: 2011. 10.20/).
- [33] MTI: Kaposvári diákgyilkosság. (Hozzáférhető: http://hvg.hu/itthon/20090527_kaposvari_gimnazista_brutalis_gyilkossag/ /letöltés ideje: 2011.09.05.)
- [34] Máté Balázs: Lógás, sulis helyett plázákban okoskodnak. Hozzáférhető: <http://www.bama.hu/baranya/kozelet/logas-suli-helyett-plazakban-okosodnak-262385> /letöltés ideje: 2011. 09.10)
- [35] Sebestyén István: Különös kegyetlenséggel. *Hetek Magazin*, 2000. 05.27. (IV/22).Hozzáférhető: http://hetek.hu/fokusz/200005/kulonos_kegyetlenseggel /letöltés ideje: 2011.10.10.
- [36] Dr. Póczik Szilveszter: *Magyar Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia* (hozzáférhető: tisztatutakon.dunaujvaros.hu/gettdoc.php?id=42&code=06794373 /letöltés ideje: 2011.10.18/).